

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

2-hasábos pentsor egyszer 20 fill.
Minden következőnél 16 fillér

Nyitási díj 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, szeptember 22.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérlők: Uri passziók.
- Állami vásárlások.
- Aradi tisztviselők a szegedi nagygyűlésen.
- A fakereskedelem válsága.
- Aradi turisták Darányinál.
- A város virillistái.
- Az aradi színház bérlői.
- „Csatából jövők!”
- Mayerling.
- Tolvaj aradi urileány.
- Új városrészes Aradon.
- Leánykereskedés Aradon.
- Sikkasztással vádolt aradi kereskedő.
- Azok a bérlők!
- Sakk a pénztárnak.
- Reformálják a zsidó vallást.
- A közökonyha képpel.
- Tárca: A hétről. — A szerkesztő ur. Irta: Lia.

Uri passziók.

Arad, szeptember 21.

Akik a jelenkor történetét egykor megírják, bizonyára tisztábban fogják látni azon tényezőket, jobban felismerni azokat a még most többé-kevésbé rejtve működő rugókat, melyek az eseményekre hatással vannak és azok menetét irányítják. Mi, az összbnyomások hatása alatt, a dolgok vizsás rendjének láttára korunkról a költővel együtt csak annyit mondhatunk: „Rossz idöket élünk, rossz csillagok járnak.” Az államok az ő hatalmukat kifelé irányítják aggresszív imperialisztikus politikájuk érvényesítésére; minden igyekvésük oda irányul, hogy mentül többet fog-

laljanak el a föld kerekességéből. Az egyoldalu erő kifejtés természetszerűleg megakadályozza az államszervezet egységes és belső kialakulását. Mig az államok hódítani járnak a nagy világban, otthon a társadalom fejlődése rossz irányba terelődik, s a fegyveres béke alatt ép úgy elvadulnak a szociális erkölcsök, mint a valóságos háboruban. A forgalom a milliomosok kalózhajóit hordja a hullámain, melyek a középosztály ipara és kereskedelmének tönkretétele mellett a nélkülözhetlen fogyasztási cikkekre alakított trösztökkel kifosztják a világot. Egy-egy ily vállalat száz milliós nyereségeit pattantotta ki a köznek védekezése, anélkül, hogy a nagyszabású és a fenálló törvények határai közt üzött rablásnak gátat vehetne. A közzgazdaság természetes rendje fölbomlik, a pénz elveszti vásárlási erejét, mindamellett eltűnik a forgalomból s az általános drágaság mellett a hitel pangásával is kell a piacnak küzdenie.

Az inhumánus társadalmi fejlődés bestiális vonása az a folyton növekedő ellentét, mely a vagyonos osztály és a munkások között immár teljesen kiélesedik. A valódi demokrácia szent háromsága, az egyenlőség, szabadság és testvériség már régen letört az embertelen küzdelemben, s minden osztály, gyáros és munkás, ur és paraszt, mágnás és közrendű csak *hatalomért küzd*. Nincs már haza, nincs fajszeretet, nincs önfeláldozó filantropia csak az egyén önzése, uralkodik, a meggazdagodás és az élvezetek hajhászása.

Igy van ez az egész világon, az operencián túl úgy mint azon innen. A társadalmi ellentétek kiélesedése, az arisztó és plutokratikus gőg tulkapása a kisebb rendűekkel szemben, mindig észrevehetőbb és erősebb lesz nálunk is; a kulturális haladás és az erkölcs nemesedésével karöltve járó szociális, egybeforás helyett szigoruan tagolt osztályokra bomlik a mi társadalmunk is, s a hatalmasabb, gazdagabb, a lovon vagy kocsin ülő keresztül gázol a szegényen, a gyalogoson.

És nemcsak képlegesen, hanem szó szerint is vehetjük amit mondtunk. Ha az eset, melynél egy automobilon robogó főur egy gyalogos kislányt a minap a szomszédságban elgázolt csak szórványos eset volna, nem tennők azt itt e helyen szóvá, s nem úgy mutatnánk rá, mint társadalmi fejlődésünk ferde irányának tünetére.

De az *uri passziók* szolgálatába szegődött gépszekerek uton-utfélen és napnap után megismétlődő elgázolásai és emberölései teljesen megszüntették nem csak az országutakat, de még a falusi utcák biztonságát is. Ha azon társadalmi osztály tagjai, akik automobilon járnak, nem törődnek a lóval vontatott, vagy épen gyalogjárók testi épségével, akkor törődnie kell azzal a hatóságnak és védelmébe kell vennie a közönséget a földi halandók repülni akaró kiváltságosaival szemben. Vesse szigorubb elbánás alá az automobil kihágásokat és büntesse azokat oly fokban, mint általában a súlyos testi sérté-

A hétről.

Hosszu nap.

(Egy ismert, régi politikai rajznak újja-születése, aradi formában és új szöveggel. Miatán ez is előreláthatóan sokáig aktuális lesz, az olvasó számíthat rá, hogy esztendőknön keresztül ép úgy viszontlátja, mint azelőtt azt a bizonyos politikai rajzot.)

A gettónak táján megnőnek az árnyak,
Hosszúnapnak vége, zsinagógát zárnak.
Kik egy napon által buzgón vezekeltek,

Vacsorázni mennek a megnyugodt lelkek.
Az utolsó fohászt is, hogy lemorzsolják,
Elvégezte kiki Istennel a dolgát.
Az ember: az ő szent kezeibe morzsa, —
Egy évre mostan lett megírva a sorsa;
Kinek fog beválni az üzlete, terve,
Ki fog keveredni csödbe, hamis perbe;
Ki nyer „*éczesgéber de la cour*“-i rangot, —
S ah, kitől vonják meg a hitelt a bankok!

S mig másutt fölragyog a ház teritéke,
Egy szobában nincsen a bőjtnek még vége.
Reb Lajos *Varjassy* ül és szolozsmázik,
Előlről kezdi és újra mondja, százig.
Hosszu könyörgésben elernyed az ajka,
A koplalás habja csapzódik ki rajta;
Kábán szagolgtatja a szegfüves cserjét,
Azután nógatja *Vannay* bócherjét:
„Nézz ki az ablakon, jeles növendékem:
Az a három csillag feljött már az égen?”

Száraz kenyér is már jó lenne, éhomra:
Arad város bőjtjét koplalja a gyomra.
Fohászi hasztalan csapkodnak az égre,
Koplal villamosra, meg vízvezetékre.
Az új állomásra rettentően éhes,
Eljut-e valaha az alapkövéhez?

S hogy a deficit lett mindennapos vendég,
Egy néhány millió kölcsönt úgy ehetnék!
Igen, e kölcsönre bőjtől szegény főleg,
Lesz idő, a mikor kóstolhat belőle?

Ha a kamatláb a magashól le hull majd,
Beteg pénzvizonyok újra megjavulnak,
A bankok kasszái biztatón kinyilnak . . .
„... Nézz csak szét az égen ... Följött már a csillag?”

Amaz az ablakból felel: „Rabbilében
Ép tizenkettedszer kacsintok ki épen.
Sötétek az utcák, itt-ott a gázmécs gyul
A Csernovits Péter-utcán innen és túl;
Feketén bölintnak mind a gömb-akácok,
De az égen egy csöpp csillagot se látok.

Mig a szemem elér, az egész határon,
Még egyetlen egy se ragyog, nem hogy három,
Szalmagyár tájáról jó az esti illat,
Rabbi, mindhiába, csak nem jön a csillag! . . .

Szomorún vonaglik reb *Varjassy* ajka,
Majd az imádságot tovább is sóhajtja.
Az éjféli is rájuk sötétlik lassacsán:
„... Akkor hát továbbat bőjtölünk, fiacskám.”

seket és az emberölést egyéb egyes esetekben is szokás.

Igaz, hogy ezzel magát a társadalmi kórt, melynek az automobil elgázolások is szymptomái nem fogják sem orvosolni, de még enyhíteni sem, mindamellett követeljük, hogy ha már porban és sárban adatott járnunk ebben a rongyos, züllő világban, legalább életveszedelem nélkül tehessük ezt, viszont, akik oly szerencsések, hogy automobilon roboghatnak, elégedjenek meg az országutal s ne kívánjanak embertársaik testén keresztül kocsi-kázni. Annyira fontos és időszerű, jogos és méltányos ez az óhajtasunk és egyben immár annyira *indokolt*, hogy — ha szabályrendeletekkel nem lehet a visszaélés elejét venni — a *törvényhozás*-nak kell a polgárság védelmére közbelépnie.

Aradi tisztviselők a szegedi nagygyűlésen.

Az aradiak memoranduma.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

Az állami tisztviselők szegedi nagygyűlésére holnap reggel az ország minden részéből összegyűlekeznek az állam pionirjai. Hosszu idő óta felgyűlemllett, sok keserűségről fog szó esni azon a gyűlésen, amely bizonyára gyászos képet fog nyújtani az állam egy hatalmas testületének végtelenül silány anyagi helyzetéről.

Az állami tisztviselők szegedi nagygyűlésén természetesen az aradiak is kiveszik a magok részét, sőt az aradi kir. törvényszék és járásbírószék tisztviselői egy külön fizetésjavítási tervezetet is dolgoztak ki, amelyet hozzájárulás céljából az összes törvényszékeknek és járásbírószékeknek megküldöttek. Ezt a memorandumot a nagygyűlésen felfogják olvasni, s mint önálló indítvány természetesen részletes vita tárgya lesz.

Az aradi kir. törvényszék és járásbírószék tisztviselőinek fizetésjavítási külön tervezete a következő:

Mi sem a Széll, sem az osztrák fizetés rend-

szert nem kívánjuk — írják a memorandumban az aradi tisztviselők — hanem a *3 évi előléptetés* kívánjuk mindenekelőtt és pedig így: XI. fizetési osztály 1800, 2200, 2600 kor. X. fizetési osztály 3000, 3400, 3800 kor. IX. fizetési osztály 4200, 4600, 5000 kor. de olyképen, hogy a kifogástalan tisztviselő, egyik fizetési osztályból a másikba, minden 10 ik év kezdetekor hivatalból léptetessék elő kinevezés nélkül.

Ebből kifolyólag, 32 évi szolgálati időt indítványozunk, mert ez éppen elég sok arra, hogy nagyon kevesen érjük el.

Ezen tervezet a porosz tisztviselők fizetésrendszerének felel meg; mi dicséretre és követésre méltó humanizmusára vall az államnak, mely a gyári gondoskodással karoja föl a tisztviselőit, korlátozva ez által a társadalomnak amugy is fölös számmal huzzó proletárjait az élet küzdterén.

Rendezzessen a lakbérleti viszonyaink, mert mégis csak neveséges doog, hogy egy kis 18-19 éves hadnagyecska még egyszer annyi lakbért kapjon, mint egy családost tisztviselő. Holott a katonatiszt csak egy kis butorozott szobában lakik. A tisztviselő kénytelen a tulcsékély lakóerre ráfizetni, főképen a nagyobb városokban, hol a lakbérleti viszonyok ugyszólván egyenlők a főváros lakásviszonyával; ezért tehát a *nagyobb városok az I ső lakbérosztályba soroztassanak*.

Szabályozandó: a minősítés kérdése a jogos szabadságidő, melyet megrövidíteni nem lehet; továbbá a vasár- és ünnepteljes munkaszünet. A hivatalos órák szabassanak meg 8-2 ig.

Minden 1-nél több gyermek után járjon pótlék, így az egy gyermek rendszer is felétlenül ki lesz küszöbölve, ha a szülőknek kellő tehetőségük leendő a gyermekneveléshez.

Rendszeresítsenek minden nagyobb járásbírószéknél irodagazgatói állások, mert hisz most is, majdnem minden bíróságnál van egy olyan kezelő, ki az irodagazgatói teendőket végzi. Ezáltal azán az előmenetelnek nagyobb tere nyílik s fejleszti és ápolja az ambíciót a tisztviselőben, ami mindég előnyösen hat ki a hivatalra. A segédtelekkönyvvezetők so roztassanak a X fizetési osztályba és ezen állások hagyassanak meg továbbra is.

Minden igazságügyi értesítéssel ellátott díjnok, 3 évi kifogástalan szolgálat után és megszerzett qualificatióval, kinevezendő kezelőnek, ki nem nevezhetés esetén pedig, 4 korona napi díjjal díjazandó. Igazolványos altisztek csak akkor nevezhetők ki ha értesítéssel ellátott díjnok nem pályáznék. Az írni cím okvetlen töröltessék el, helyette kezelőtiszt cím adas-

sók, mert ma az írni már nem másol, hanem egy jegyzői irodát kezel önállóan, sőt fogalmaz is. Kapjanak az összes állami alkalmazottak a kincstáriól kedvezményes áron *tűzölő anyagot és világítást*, mint a vasutasok. Ne irassanak ki a kincstári erdők abból a célból, hogy a kereskedők uzsorával gazdagodjanak a szegény tisztviselők verejtékén, mert télviz idején a mai viszonyok közt, családost tisztviselőnek, 50-60 korona kell fűlő anyagra havonta — amit természetesen fűezni nem képes. Gyógyszerárakban köttessék ki az állami alkalmazottak részére 25 százalék engedmény. Állami tisztviselők gyermekei minden iskolában nagyobb tandíj kedvezményben részesüljenek, hogy a neveltetés megkönnyíttessék.

A nyugdíjra vonatkozólag általánosságban főbb pontok: Nyugdíjunk megállapításánál fizetésünk és pótlékaink mellett, lakpénzünk is nyugdíjképes járandóságnak nyilváníttassék. Az 55 éves tisztviselő, ha legalább 25 évet szolgált indoklás nélkül kérhesse nyugdíjaztatását. Járandóságától fogelmi ítélettel megfosztható ne legyen. A fél évet meghaladó szolgálat teljes évnek számíttassék. A király koronázási jubileumának éve (1907. év) 3 évnek számíttassék.

Özvegyek nyugdíja: A férjet megillető nyugdíj $\frac{2}{3}$ ada átállíttassék meg; de kevesebb ne lenessen a XI. fiz. osztályban 900 kor. X. fiz. osztályban 1100 kor. IX. fiz. osztályban 1300 kor.

Minden állami alkalmazott családja 3 hónapon át élvezze a férj, illetve az atya legutolsó járandóságait s beleértve a negyedévi lakbért is.

A nyugdíjban lévő állami alkalmazott családja pedig 3 hónapon át a férj nyugdíját. A szolgálatban levőknél ez egyáltalán nem jár nehézséggel, mert az állások betöltése rendszerint 3-4 hónap múlva történik. Minthogy az állami tisztviselők országos egyesülete mirőlunk kezelő tisztviselőkről a kormányhoz intézendő felterjesztésében alig tesz csekély említést s azt is utolsó bekezdésében, *ennél fogva felkérjük ismételten az igazságügyi kezelő tisztviselőket a törhellen összetartásra, mert a csüggedetlen kitartás kell, hogy végre eredményre vezessen.*

Az aradi törvényszék és járásbírószék tisztviselői a napokban választották meg azokat a tisztviselőket, akik a két testületet a nagygyűlésen képviselni fogják. *Schannen Béla és Fodor Domokos* a törvényszék, *Panián György* a járásbírószék, *Szántó Ödön* az ügyészség, *Martini Gábor* pedig a telekkönyvvezetőség tisztviselői karát fogják képviselni.

A szerkesztő ur.

Irta: Lia.

Amikor a szerkesztő ur a reggeli posta áttekintéséhez fogott, egy zöld borítékú, piros pecsétellátott levél ragadta meg figyelmét, melynek bódító illata mindjárt elárulta, hogy azt csakis nő írhatta.

Alul a boríték baloldalán e megjegyzés állott: „A szerkesztő ur saját kezéhez”

E pillanatban megelevenedtek képzeletében összes nő ismerősei és ravasz mosoly jelent meg arcán arra a gondolatra, hogy vajjon melyik írhatta?

Harmincöt-negyven év körüli férfi volt és habár családi tűzhelyet is alapított már magának, ez nem gátolta meg abban, hogy a szép hölgyek iránti érdeklődése ne csökkenjék és hogy azokkal kalandos élményeit ne folytathassa.

Eme passzióját nagyban elősegítette feleségének kicsapongó, ledér élete, aki a főváros legszebb, de egyuttal kokettégéről leghíresebb asszonyai közé tartozott.

Kíváncsian forgatta a levelet és mig jóleső érzéssel szívta magába annak illatporos illatát, addig képzeletében egyenkint bukkantak elő bájos mosolyú női arck.

Hátradólt nagy karosszékében, hogy annál kényelmesebben gyönyörködhessek az édes sorokban. Am mily nagy volt a csalódása, midőn fölbontotta a levelet.

Mikor végigfutotta a sorokat, hangosan felkacagott. A másik percben már ismét visszanyerte megszokott, határozott rideg tekintetét

és megbotránkozva csapta le a levélkét az asztalra.

Az összes levelek áttekintése után megnyomta az íróasztalán levő csengőgombot, mire egy borzas szőke hajú fiatalember lépett szobájába, kinek átnyújtott egy csomó levelet elintézés végett.

— Itt van még egy! Ezt majd elfeledtem odaadni — szölt a szerkesztő, a zöld levélkét kezébe véve. — Valami asszonyszemély írta. Egy három strófás verset küldött be hozzánk közlés végett. Igazán figyelmébe ajánlom ezt. Kacagni fog rajta. Nem elég, hogy a verselés rossz, de hozzá még tele van helyesírási hibával. „*Csi l-gsemü*” jelige alatt várja a választ. Hát csak írja meg neki, hogy mindenek előtt a helyesírást tanulja meg, mert anélkül nem lehet boldogulni egy „költő”-nek. Továbbá figyelmeztesse, hogy legyen kissé elnző a szerkesztők iránt s ne zaklassa őket ily csapni való rossz versekkel.

A szőke, borzas hajú fiatal ember mosolygva nézett hol a szerkesztőre, hol a levélre s midőn a versikét elolvasta, egyet köhicsélve megpödrötte bajuszát és egy jelentős mosollyal szemhunyorogtatva szölt:

— Csak bizza rám szerkesztő ur! Olyan választ írok neki, hogy még csak álmában sem gondol többé a versfaragásra.

Délután volt.

A szerkesztő ur a pamlagon heverészett és gondolatokba mélyedve eresztgette szivarjának füstgomolyait, melyek széjjel szállva teljesen homályosá tették a szobát.

— Szerkesztő ur fogad most? kérde egy szolga, lassan benyitva a szobába.

— Miért? Valaki talán beszélni kíván velem?

— Igen.

— Küldje be.

Továbbra is csak fekvé maradt a pamlagon, azt gondolva, hogy valami férfi-ismerőse látogatja meg őt ily alkalmatlan időben s nem tartotta érdemesnek, hogy emiatt pihenésében megzavartassa magát.

Halk, finom kopogás hallatszott az ajtón.

— Szabad! — mondta ridegen és nagyot szippantott szivarján.

Most feltárult az ajtó, mire a szerkesztő, mint akit felvillanyoznak, felugrott helyéről és zavartan nézett a belépőre.

Egy fiatal karcsú nő volt az, aki elragadóan bájos volt tegetoft bársony kosztümjében. Hanyag eleganciával nyakába vetett fehér könnyű boa egészítette ki toilettjét.

Bátor léptekkel közeledett a szerkesztő felé, a kit e határozott viselkedés teljesen bámulatba ejtett, annál is inkább, mivel most látta először e nőt maga előtt.

— Ugyebár zavarom most szerkesztő ur?

Ha tudtam volna, hogy ily alkalmatlan időben jövök, ugy elhalasztottam volna jöveteltem.

A férfi oly zavarban volt, hogy alig hallotta a nő szavait és csupán az az egy gondolat foglalkoztatta, mikép szabadulhatna egy percre előle, hogy a fekvéstől borzas haját és bajuszát rendbehozhatná.

A nő észrevéve e zavart és általálva gondolatát, kedves hangon szölt:

— Sohse röstelkedjék előttem, uram... Röviden fogok végezni. Nem akarom sokáig zavarni.

— Foglaljon helyet — mondá nyájas arc-

A fakeskedelem válsága.

Kezdődik a hitelmegvonás.

A fővárosi bankok akciója az Osztrák-Magyar Bank pénzügyi politikája ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

Egy előkelő fővárosi fatermelő cég tulajdonosa, a *Steinherz B.* budapesti fatermelő cég fizetésképtelensége alkalmából az alábbi, az arad- és hunyadmegyei fapiacot is érdeklő sorokat teszi közzé:

Egy budapesti fatermelő cég fizetésképtelenségével kapcsolatban komor híreket közöl néhány napilap, jelezvén még egyházy fakeskedő és fatermelő cégnek legközelebb várható fizetésképtelenségét. Amennyire valószínűnek tartható ez utóbbi eshetőség, tény gyanánt mégis el kell ismerni, hogy miként valamennyi hitelt igénybe vevő iparágnak, a fakeskedőknek is nehézségekkel kell küzdeniök, hogy kötelezettségeiknek eleget tegyenek. A nehézség különösen abban rejlik, hogy az eddigi hitelnnyújtók, nevezetesen a bankok, a magán-eszkomptörök és a szövetkezetek, a pénzügyi mai helyzete következtében megvonják vagy meg akarják vonni az eddig akadálytalanul nyújtott hitelt. Különösen hangsúlyozandó, hogy másban, mint a pénzügyi hiányban a hitelmegvonás oka nem található, miután a fakeskedelemben az utóbbi évek folyamán tapasztalt fellendülés még egyre tart, a kereslet egyformán nagy, az árak szilárdak, a kötött nagyobb szabású letarolási üzleteknél elérendő nyereség csak oly biztosra vehető, amilyen eddig volt: szóval a fatermelők személyében és üzleteiben eddig látott biztonság nem lett kisebb, mint amilyen a hitel nyújtásakor volt.

Igaz, hogy egyházy bank a közelmúltban az általa nyújtott egész hitelt, mely néha a milliót is túlhaladta, csak az elérendő haszonra bázisozta, nem tekintve a személyt, annak szaktudását és vagyoni viszonyát, és ezáltal alkalmat nyújtott, hogy az ilyen cégek, optimizmussal eltelve, mind nagyobb és nagyobb

vállalatokba bocsátkozzanak és mind több és több oldalról vegyenek hitelt igénybe. Igaz továbbá, hogy a magán-eszkomptörök még a bankoknál is nagyobb előzékenységgel — viszont még nagyobb haszonnal — nyújtottak indokolatlan személyi hitelt, ezzel elbizakodottá téve számos, eddig korlátlan üzletkörürel bíró céget. De ha ezek a hitelnnyújtók már megtették ezt. A gyakran közvetlenül a reális alapon álló cégeket megkárosító meggondolatlanságot, most minden átmenet nélkül az ellenkező végletbe átsapniok nem lenne szabad. És voltaképpen nem is lehet, mert ezzel az egész iparágat diszkreditálnák, számos törekvő, tisztességes embert, viruló üzemet sőt még kisebb pénzintézeteket is tennének tönkre, önmagukat pedig érzékenyen károsítanák.

A helyzet ma azt parancsolja, hogy azok az erők a melyeknek bizalma nagy mértékben fordult a facégek felé s a melyek ez üzletösszeköttetések hasznát lefölözték, idejében megakadályozzák a lavina megindulását. Ha hibák, mulasztások, felületességek történtek, ők is részesek benne. S ha jó időkben bőven árasztották kegyeiket, borus időkben ne forduljanak el teljesen egykori kegyenceiktől.

A mértékadó bankköröknek kell oda hatniok, hogy a hitelnnyújtás ismét egészséges mederbe jusson, továbbá hogy egy virágzó, az országnak óriás jövedelmet biztosító iparág tovább is fennmaradjon; végül az illetékes kormányköröknek kellene odahatnia, hogy az osztrák magyar banknak ez idő szerinti, hazánkra nézve oly válságos pénzügyi politikája mihamarább megváltozzék.

Hogy mily irányban szükséges a segítség, azt jelzi az az akció, melyet egy elsőrangú pénzintézet már megindított. Csatlakozzanak az akcióhoz mihamarább a többiek is, mielőtt a válság szele viharra nő. Remélhető, de sőt a mai nap folyamán már tapasztalható is volt, hogy a pénzintézetek kezdik belátni a helyzet súlyos voltát és már történtek is lépések, melyek oda irányulnak, hogy megkönnyebbitést szerezzenek a szorongatott szakmának.

A város virilistái.

Akiknek kétszeresen számít az adójuk.

Az igazoló választmány ülése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

Aradváros legtöbb adófizetőinek névjegyzékét *Varjassy Lajos* polgármester tizenöt napig közzemlére kitette. Ez a terminus a napokban telt le s ez idő alatt számos felszólalás érkezett be a polgármesteri hivatalhoz a kivetett adóknak kétszeresen való számítása iránt.

Az igazoló választmány *Robitsek Ágoston* dr. elnöklése alatt ma délután megtartott ülésén foglalkozott a beérkezett felszólalásokkal. A választmány a következőknek adóját számította kétszeresen:

	Kor.
Adler Andor	1647.56
Avarfy Géza	1587.32
Barabás Béla dr.	1962.40
Czukur László	1364.96
Étes Ármán	7970.16
Etes Béla dr.	1399.—
Farkas Sándor	2867.34
Fodor Zsigmond	1495.98
Földes Kelemen	1330.82
Funkestein József	1839.28
Goldschmidt Sándor	2974.78
Háitz Nándor dr.	1563.50
Keppich Jakab dr.	1977.60
Lukácsy Lajos	3497.70
Müller Gyula	2430.—
Müller Károly	2073.76
Műlek Lajos dr.	2461.76
Nikolics Géza	1417.76
Opre Péter dr.	1581.40
Reinhart Gyula	2735.80
Reinhart Kalmán	2735.80
Reisinger Sándor	1891.48
Ring Lajos	2548.20
Rozsnyay József dr.	1944.—
Rozsnyay Kalmán	1944.—
Robitsek Ágoston dr.	1815.02
Steiner József	2092.44
Schwarz Jenő dr.	2206.—
Vajda István dr.	2618.22
Vannay Gusztáv	2610.40
Wadowszky Gusztáv	3172.68
Weisz Dávid	4446.58
Winter Adólf dr.	1204.—
Kell Lipót dr.	1226.60

cal a szerkesztő, mire a nő egész otthoniasan leült a díványra, míg a szerkesztő mellette a fauteuilban foglalt helyet.

— Nos lám, mily illetlen teremtés vagyok. Még be sem mutattam magam, — szolt gyerekes kacajjal és jókedvűen lóbálta pici bőrtáskáját. — Csernók Idus a nevem.

A szerkesztő meghökkenve áll fel...

— Csak maradjon ülve uram. Ugy jobban tudom előadni a mondókámat. Nem emlékszik a nevemre? Tegnap egy verset küldtem önhez. Most tehát azt szeretném tudni, milyen véleménynyel van felőle? Nem volt türelmem bevárni, míg a lapban kapok választ, ezért jöttem személyesen.

A szerkesztő megköszönte torkát. Kellemtlenül forgolódott ide-oda és mint aki valamely büntetés elől szeretne menekülni, meg-rándult arccal nézett körül.

— Kinos csönd állt be.

A fiatal hölgy fejét mélyen előre hajtotta és úgy várta a szerkesztő véleménymondását. De az csak nem felelt.

— Ugy látom uram, hogy nem emlékszik a versemre. Egy zöld borítékban küldtem be. Még most sem emlékszik?

— De igen... szolt a szerkesztő némi habozás után.

— Es közölni fogja? — vágott közbe a fiatal hölgy, aki most kecses mozdulattal felkelt helyéről és grációzan megállt a szerkesztő előtt. Szemeit tágra nyitva, édes mosolylyal nézett annak szemébe, akit valóban megmámoritott a bájos teremtés, ez elbűvölő pillantása.

— Mióta ír ön verseket? S mi vitte rá a versírásra? Talán szerelmes?... Bizonyára.

A fiatal hölgyek rendszerint olyankor próbálkoznak meg azzal, mikor szívükben hevül az érzelm...

— Ó, az én szívemben az érzelmek hamuvá égtek már...

— Ugyan, ugyan, hogy mondhatja ezt. egy ilyen ennyivalóan édes teremtés, mint Ön!

— Szerkesztő ur kérem, mellőzzük e köznapias bókákat.

— De azt szeretném tudni, miért adta magát a versírásra?

— Mert nem szeretem az uramat...

— Hogyan?! On asszony... szolt meglepetve a férfi és hangja elcsuklott a csodálkozástól.

— Bizony asszony vagyok!

— Hiszen Csernók Idusnak mutatta be magát.

— Ez a leánykori és egyuttal írói nevem.

— S miért nem szereti az urát?

— Mert tulságosan köznapias.

Nincs benne semmi ideálmusz... A lelke nagyon különbözik az enyémtől. Én például imádom a művészetet, míg neki abszolúte semmi érkeke nincs eziránt... Nem tudja megkülömböztetni a szépet a jótól... A pénz iránt van csupán érkeke. Nem szeretem őt... Ez vitt a versírásra. Ez kárpótolja nekem azt, amitől mefosztott az élet...

S amíg a nő beszélt, a szerkesztő titkos tekintettel végig siklott alakján s kimondhatatlan gyönyörűségére szolgáltak annak bámulatos idomai, melyek angolok kosztümjében pompásan érvényesültek...

— Mondja meg már szerkesztő ur, mi van a versemmel? — szolt az asszonyka és bizalmasan megragadta a férfi kezét, aki a forró

kis kéz érintésére zsbongani érezte vérét, és meglepedkezve magáról, hevesen ajkához szorítva azt, egy csókot lehelt rá...

— De szerkesztő ur! — szolt tiltakozva az asszonyka és e percben arca oly piros lett, mint egy fiatal leánykéé, kinek életében először vallanak szerelmet...

— Kérem már a választ uram. Nagyon sietős a dolgom. Egy beteg nagynénémét kell meglátogatnom. Miért gondolkodik oly soká azon a versen? Hisz az imént azt mondta, hogy emlékszik rá.

— Igen, igen emlékszem.

— És hogy tetszik? Ugye kedves?

— Igazán... nagyon kedves verseke.

— Es mikor fogja közölni?

— Mikor?... Hogy... mikor? Már a holnapi számban közölve is lesz. De... de egy pár helyen javítani kell rajta... Ez se baj, ugye?... Üljön le még asszonyom... Ne siesen olyan nagyon.

— O én szivesen maradnék, ha nem volna sietős a dolgom. A szerkesztő urak társaságában nagyon jól érzem magam, — mondá kacér mosolylyal és pajkosan kezét fogott a szerkesztővel, aki merészen szurós tekintetét beleakasztotta a nő tekintetébe és erős kézzsoritással szolt:

— Tiszteljen meg bennünket továbbra is verseivel... De ezután személyesen hozza el azokat.

— Jó, jó! — szolt jókedvűen a hölgy s mint egy csintalan kis napsugár, eltűnt a szobából...

Vas Sándor dr. ... .. 1758.—
Bácskay Béla dr. 1748 98
Hajós Árpád 2202 20

A virilisták végleges névjegyzékét csak ezután állítják össze s az igazoló-választmány hétfő délutáni ülésén sorsolják ki a listából azt a 71 legtöbb adófizelőt, aki virilis jogon lesz a jövő évben tagja a törvényhatósági bizottságnak.

Állami vásárlások.

Országos baromfivásár Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

Az Aradmegyei Gazdasági Egyesület folyó évi november hó 6-án és 7-én Aradon rendezti V. országos tenyész baromfi vásárját, mely iránt a baromfi tenyésztők körében már is nagy érdeklődés mutatkozik, amennyiben a délvidéki községek és magántenyésztők ebbeli szükségletei rendszerint ezen a vásáron szoktak beszerezni. Így a kincstár részéről kilátásba van helyezve, hogy a telepes községek részére szükséges mintegy 1200 drb tenyész baromfit lehelteleg mind Aradon fogják bevásárolni, ami a vásár sikerét már magában véve is biztosítja. Azonban a magántenyésztők is előreláthatólag itt fogják szükségletüket beszerezni, úgy mint az előző években, s így a vásárra felküldendő baromfiak valószínűleg most is jó áron fognak értékesülni, feltéve, hogy a tenyésztők nem közönséges piaci árut, hanem a vásár tenyész jellegének megfelelőleg csakis továbbtenyésztésre alkalmas, határozott fajjelleggel bíró, jó testalkatu és teljesen kifejlett baromfiakat fognak a vásárra felküldeni. Erre az egyesület ügyvezető titkára: Keller Iván a szaksajtóban is fölhitte a figyelmet, s ez nemcsak azért volna kívánatos, mert a vásárra küldött selejtes áru az egész vásárnak a nivóját rontja, hanem azért is, mert ez által a tenyésztők csak haszontalan kiadásokat okoznak önmaguknak.

A baromfivásárra vonatkozó felhívásokat és bejelentési ivateket a gazdasági egyesület a napokban fogja szétküldeni. E szerint a bejelentési határidő október hó 20-án jár le.

Bejelentési ivatekkel az egyesület vezetősége kívánatra bárkinek készséggel szolgál, akik tehát esetleg ilyet nem kaptak volna, egyszerű levelező lapon sziveskedjenek a gazdasági egyesülethez fordulni.

Aradi turisták Darányinál.

Állami segítség a gainai menedékházra.

Az előtti leányvásár — eztán szki-telep.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

Az aradi turista egyesület legközelebb Schill József megyei főjegyző, az egyesület elnökének vezetésével küldöttséget indít Darányi Ignác földmivelési miniszterhez. A küldöttség kérvényt ad át a miniszternek az iránt, hogy az aradmegyei kincstári birtokon át vezető utakhoz közel eső források medencéinek felépítését és tisztítását: vízlevezető csatornáinak jókarban tartását, a kincstár az erdőhivatal által végeztesse és azokat állandóan gondoztassa. A küldöttség ezen felül a gainai menedékház építéséhez fogja kérni a földmivelési miniszter jóindulatát és anyagi támogatását.

Az egyesület annál inkább bizik a küldöttség útjának eredményében, mert maga Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter nemrég úgy

nyilatkozott, hogy egyik főfeladata lesz gondoskodni arról, hogy menedékházak építésével és egyéb kultur tu-iztikai alkotások létesítésével egy lépéssel előbbre vigye a mindenütt óriási mértékben fejlődő turisztika ügyét, mely úgy erkölcsi, mint anyagi és egészségi szempontból nélkülözhetlen kelléke egy nemzet céltudatos fejlődésének.

A gainai menedékház terve most már egy más ügygyel is kapcsolatos. Az aradi háziezred tisztikarának egy tagja, ki a szki sport egyik legkiválóbb kultiválója, egyik európai utazása után olyan kijelentést tett, hogy Európában a legalkalmasabb, hozzáférhetőbb és legkényelmesebb szki telepet a Gaina és Bihar lejtőjén lehetne létesíteni. A svájci Bózen melletti híres szki telepnél, melyet Amerikából is fölkeresnek a sportemberek, a gaina-bihari telep egyéb előnyei mellett még kétszer olyan hosszú.

Az állam volna hivatott e telepet létesíteni és a leányvásár színhelyén Gainán és a szki pálya másik végén, a Biharban menedékházat építeni és a szki telepet úgy itthon, mint künn ismertetni.

„Csatából jövök!”

A kiegyezés meghiusulása — komédia.

Készen van a rossz vámszerződés.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 21.

Goldis Lászlónak az Aradi Közlönyben megjelent nyilatkozatával teljesen egyező véleményt mondott ma Zboray Miklós, a néppárt harcias szárnyának egyik vezére a kiegyezés állásáról. A kiegyezés, még pedig rossz kiegyezés készen van és Wekerle Sándor csak komédiát üz, amidőn a tárgyalások meghiusulásáról ad hirt. Wekerle utánozni akarja Széll Kálmánt és a tizenkettedik órában fog csak előállani a kiegyezéssel, elmondván, hogy jobbat nem lehetett elérni.

A néppárt számos tagja ma Buzáth Ferenchez utazott, ahol meg fogják beszélni a helyzetet, mert a jelenlegi viszonyokkal már torkig vannak, amint Zboray mondotta.

A néppárt harci készülődéséről és Zboray nyilatkozatáról az alábbi távirati tudósításban számolunk be:

A rumi konventikulum.

A néppárt több tagja ma Buzáth Ferenchez utazott. Barátságos látogatás címe van az utazásnak, de emlékezetes, hogy Buzáth volt az, a ki Zboray Miklóssal együtt a lehangosabban méltatlankodott a nagykarolyi választáson törtétek miatt. A néppárt egy vezető tagjától vett információ szerint a Buzáthnál teendő látogatásnak igenis politikai jelentősége van. Ezt az információt egyébként megerősíti maga Zboray Miklós is.

Ellentétben az elterjedt hírekkel, a néppárt nagyonis kritikus szemmel kívánja nézni a kiegyezési javaslatokat. Több képviselő kijelentette, hogy kvótaemelést nem szavaz meg. A Buzáthhoz való kirándulás pedig az intranzigens csoport politikai tanácskozásának tekinthető.

Más kérdés az, hogy lesz-e hatása az akciónak. A koalícióban ugyanis megvan rőla győződve, hogy Zichy Aladár

összetartja a pártot és nem engedi érvényesülni a békétleneket.

Meg van a rossz kiegyezés.

Zboray Miklós a néppárt akciójáról egy hírlapíró előtt az alábbi nyilatkozatot tette:

— Igaz, hogy holnap elég impozáns számban lemegyünk Buzáth Ferenchez és megbeszéljük a helyzetet. Torkig vagyunk a mostani állapottal, nem tőrjük tovább. Jól tudjuk, hogy a kiegyezés, még pedig a rossz kiegyezés teljesen készen van. Az újabb tárgyalások és a nehézségek mind komédia. Ezzel hintenek port az ország szemébe, meg van minden, készen van minden. Majd feláll Wekerle az utolsó órában és azzal a pózzal, mint annak idején Széll Kálmán drámai pátoszszal azt fogja kiáltani:

— Uraim, csatából jövök, rajtam van a csata pora. Adjunk hálát az égnek, hogy sikerült ezt a csatát megnyernünk.

A hírlapíró ezután az alkotmánybiztosítókra vonatkozólag intézett kérdést Zboryhoz, mire a képviselő a következőket felelte:

— Ezzel is komédiát üznek. Megvan az alkotmánybiztosítók, de amiket Andrassy Gyula gróf hoz és szervez, azok nagyon ártatlan kis dolgok. Csak a hatás kedvéért tesz úgy, mintha ezeknek megszerzése is örült nehézségekkel volna összekötve, hogy azután annál boldogabban vegyük ezeknek megadását tudomásul.

EGYESÜLETI ELET.

(*) A magántisztviselők egyesülete október hó elején hat óra terjedő francia nyelv tanfolyamot nyit kezdőknek és haladóknak, heti három órával, este 8—9 óráig. Az egyesület tagjai által havi öt korona díj fizetendő. Érdeklődők esténként 7—9 órig bővebb felvilágosítást az egyesület helyiségében nyerhetnek.

Mayerling.

Larisch grófné emlékirásra készül.

A titoktartó Koburg Fülöp.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

A múlt század történetének egyik legizgalmasabb és egyszersmind legféltékenyebben őrzött titka, hogy minő körülmények között történt Rudolf trónörökös halála. Még ma se tudjuk, gyilkosság történt, avagy öngyilkosság, és tény, hogy az udvar mindenképpen meg tudta akadályozni, hogy a tiszta autentikum a világ elé kerüljön. Bratfisz, a fiakkeros, meg a két udvari szolga, aki akkor Mayerlingben volt, előbb eltűnt, majd meghalt s ma már csak két közvetlen tanuja él a tragédiának: Koburg Fülöp herceg és Larisch grófné.

Hogy Koburg Fülöp mennyire őrszi a titkot, bizonyítja a következő eset. Esztendő előtt egy újságíró, hivatásából kifolyólag sokat érintkezett Mattasich Gézával és teljesen megnyerte a szerencsétlen exfőhadnagy bizalmát. A számtalan beszélgetés folyamán sok minden udvari intimitásról volt szó, melyet Lujza hercegnő minden titoktartás nélkül mondott el leghalmozottabb emberének, — úgy, hogy egyszer a kiváncsi zszurnaliszta a következő kérdést intézte Mattasichhoz:

— És mi volt a trónörökös halálával?

— Arról semmit se lehet tudni, — volt a válasz. — A fenséges asszonynak sejtelmé sincsen rőla.

Kóburg Fülöp tehát még *felesége előtt se nyilatkozott*, holott nevével a trónörökös halála idején még a legnagyobb boldogságban élt.

A másik koronatanu, *Larisch* grófné született *Wallersee* Mária báróné, Erzsébet királyné unokahuga már többször vonta magára a világ figyelmét, mintha ajkát meg akarná nyitni a szörnyű titok elmondására. De ezek az ajkak mindig bezárultak, valahányszor úgy látszott, hogy ellebben róluk a történelem nagy titka.

Larisch grófné nem is olyan régen izgalomban tartotta a világot azzal, hogy elárulja az oly féltékenyen őrzött titkot. És pedig — eléggé különösen — Kóburg Lujza válópörével kapcsolatban. Mikor Páris, Gótha és Bécs között a tárgyalások folytak, egyszerre csak felbukkant az a hír a „Frankfurter Zeitung”-ban hogy a mindenképpen szenzációsnak ígérkező tárgyaláson, mint tanu fog megszólalni, *Brucks* Ottóné, egykori *Larisch* grófné, Erzsébet királyné unokahuga. És rögtön magyarázták is a dolgot: el fogja mondani a trónörökös halálának körülményeit és ebből ki fog tűnni, hogy minő áldatlan befolyással volt a trónörökösre — Kóburg Fülöp. Egy negatív erkölcsi tanu tehát — Lujza mellett.

A boirány elmaradt, mert kiegyezés jött létre, de udvari körökben úgy fogták fel *Larisch* grófné fellépését, mint aki ismét eszébe akarja magát juttatni a királynak, jötevéjének, aki a történelem dacára még mindig gondoskodott róla. A grófné, mintha kétszínű szerepet játszott volna: magához hívatta Münchenbe a sokáig huzódózó *Visontai dr.-t*, Lujza hercegnő képviselőjét, — majd rögtön Bécsbe utazott, ahol bebocsátást nyert a királyhoz... Mert ő az, aki beszélhet a trónörökös haláláról!

A trónörökös halálának körülményei most fokozottabb mértékben izgatják a világot, a mikor híre jár a memoárok megjelenésének, bár mindenki úgy véli, hogy az udvar ismét módot talál a grófné elhallgatására.

SPORT.

+ **Kerékpárverseny** A makói kerékpárosok e hó 29-én nagyszabású kerékpárversenyt rendeznek a *makó-aradi* országúton, melyre Arad kerékpársport kedvelőit ezuton hívják meg a versenyre. A távverseny kiindulási pontja a makói főtéren felállított startvonal, Apátfalva, Magyarcsanakon keresztül egész a Borotvás-féle tanyáig és onnan vissza a kiindulási helyig. A versenynek öt díja van. Lesz azonban egy 100 méteres *lassu-verseny* is, melyben a legkésőbb beérkező egy értékes emléktárgyat fog kapni. A távverseny nevezési díja 2 korona, a lassué 1 korona. Nevezéseket ifj. *Gaál* László Makó, *Kazinczy-utca* címre kell küldeni, ugyszintén a nevezési díj is ide küldendő. A távverseny kezdete dél 3 óra, a lassu-verseny kezdete 4 órakor. Este 8 órakor a díjak kiosztása a „Korona” szálloda éttermében, mely után banket.

+ **A tornaegyesület házi versenye.** Vasárnap délután fél 3 órakor tartja meg az „Aradi tornaegyesület” házi versenyét a liceum előtt fekvő játszótéren, mely alkalommal a „Budapesti (budai) tornaegylet” ma érkezett küldöttsége át fogja nyújtani a Toldi vándordíját.

Az ünnepély sorrendje: 1. Felvonulás. 2. Toldi-vándordíj versenygyőztes szabadgyakorlata. 3. 100 méteres sifutás. 4. Diszkoszvetés. 5. Gerelyvetés. 6. Távolugrás. 7. Súlydobás távolba. 8. Rudugrás magasba. 9. Fülelabda játék.

Az ünnepélyre külön meghívó nem küldetvén szét, az érdeklődő közönséget ez uton hívja meg az elnökség. A tornaegyesület és a választmány tagjait pedig felkéri az elnökség, hogy budapesti vendégeik fogadására vasárnap reggel 6 órakor az indóháznál, délben pedig 12 órakor és este 7 órakor a társas vacsoránál minél számosabban megjelenjen szíveskedjenek.

Uj városrész Aradon.

Az új állomás és a város összekötése. — Utcanyitás a Mittelmann-telepen át. — Elvezetik a Holt-Marost. — A Béla-tér rendezése. — Az üzletvezetőségi palota új helye. — Arad Stefánia-utja. — Kocsi-korzó a liget körül. — Kocsiforgalom a ligeten keresztül. — És mindez csak 40,000 koronába kerül.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

Nem kellenek már évtizedek ahhoz, hogy egy város valamely elhagyatott része megváltozzék, hogy a mocsarak helyén paloták, középületek, bérházak emelkedjenek, hogy kulturélet lüktessen a mocsarak, szemétdombok helyén. Eklatáns példa erre a Maros mellett elterülő új városrész. Tíz évvel ezelőtt az óriási térség a nyári-szinkörtől kezdve a Boczkó-utcáig kietlen pusztaság volt, ahol szemétdombok változtak a csapadéktól átnedvesedett gödrökkel. Azóta mintha láthatatlan kezek eltüntették volna az egész sivár vidéket és helyére egy új, gyönyörű városrészt varázsoltak volna.

A város elején egy másik kietlen rész: a *Béla-tér* várja most az átalakító munkát. A város vezetőségét már régen foglalkoztatja a Béla-tér rendezésének kérdése. Szébbnél-szebb felszólalások hangzottak fel a bizottsági üléseken, hogy azt a teret végre mégis rendezni kell, mert a város fejlődése úgy kívánja, mert a város kiépítését nem szabad a ligetnél megszakítani. Végeredményében az egybehangzó vélemény az volt, hogy a Béla-teret rendezni kell, de a város pénzügyi helyzete még nem engedi meg. Ezzel azután egy időre elvetették a tér rendezésének gondját.

A kérdés azonban most már égetően sürgős kezd lenni. A tavasszal megkezdik az annyira óhajtott új állomási *felvételi épületnek* felépítését, ugyancsak tavasszal kezdik építeni az új *üzletvezetőségi* palotát is. Az államvasutak vezetése egy csomópontban lesz, tehát most már gondoskodni kell annak a vidéknek átalakításáról. A város mérnöki hivatalában komolyan hozzáfogtak a szabályozási tervhez s a tervrajzot már be is fejezték. A tervezett gyökeres szabályozást, amely gyönyörű városrésznek lesz hivatva az alapját megvetni, az alábbiakban ismertetjük:

Az új állomás-épület.

A kereskedelmi kormány ideai költségvetésébe az államvasuti beruházások csoportjában felvett 600.000 koronát az aradi új állomási felvételi épület létesítésére. Az aradi üzletvezetőség a terveket már elkészítette, felsőbb helyen jóvá is hagyták s így előreláthatólag a tavasszal már meg is kezdik a munkálatokat.

Az új épület a jelenlegi állomástól balra elterülő óriási területen épül. Az épület, amelynek homlokzata a város felé fog nézni, a mostani állomással egy irányba kerül. A helyzet mindezeig olyan, hogy az új felvételi épülethez a Nagyvárad- és Pécskai-uton óriási kerülővel lehetne csak férközni. Ez nemcsak a személyközlekedésre, hanem a teherszállításra is vonatkozik. Volna tehát egy gyönyörű, modern állomásunk, amely el lenne dugva, amelyhez csak nagynehezen lehetne eljutni s amely a közönség szempontjából annyit érne, mintha nem is építenék fel.

A felvételi épület környékét is jókarba helyezi az állam. A homlokzat előtt elterülő tér-

séget *kiparkírozná*, hogy az épület ne sivár területre, hanem üde pázsitra tekintsen, mint akár a fővárosi keleti pályaudvar. Az állam tehát elég áldozatot hoz, hogy Arad végre megkapja az öt megillető állomást, amelyet a régi kormányok mindig bőkezűen ígértek, de szűkeblűen megtagadtak.

Uj ut az ánomáshoz.

A mérnöki hivatal már régóta foglalkozik azzal az eszmével, hogy az állomási felvételi épületet egy uttal a városhoz kapcsolja. A sok tervezgetés nem vezetett eredményre, végül ifj. *Nachtnébel* Ödön városi tb. főmérnök könnyen kivihető, érdekes tervet dolgozott ki.

A terv szerint a város tulajdonát képező Mittelmann-féle gyártelep két részre osztatnék. A két telek között a Boros Béni-tér folytatásában *harminc méter* széles ut vezetettnek a felvételi épületig, hogy ennek homlokzata az ut tengelyébe jusson.

Ennek az új utnak kiépítése elé a városligeti tó és a városliget előtt elterülő fasor gördíthetne akadályokat. A tervezet szerint a tónak egyrészt lecsapolnák s a medret feltöltik, a fasort pedig kivágják. Az így szabadon maradt térség gyönyörű perspektívát nyitna. Így teljesen szabad közlekedés lenne a Radnai-ut és Munkácsy-utca között. Az ut által kétfelé vágott városi telek előtt egy-egy parkot szándékoznak létesíteni.

A lovasut-közlekedést az új ut nem zavarná. A vágányok ugyanazon a vonalon maradnának, csak a Boros Béni-téren levő kitérőt kellene elhelyezni. Ezt vagy hátrább tolnák, vagy pedig a Mittelmann-gyár telep előtt fekvő váltóval lehetne helyettesíteni. Az új ut kizárólag személyforgalomra volna szánva, a teherforgalom egyrészt a Nagyvárad-uton, másrészt egy másik uton volna lebonyolítandó, a mely egyenesen a Kossuth-utca torkollana.

A tervezett új ut létesítése ellen az az aggodalom merült fel, hogy a városnak temérdek pénzébe fog kerülni. A mérnöki hivatal ez egyszer olyan proppozícióval áll elő, amely nem iránnyul az adófizető polgárok filléreire. Arról van ugyanis szó, hogy a város keresse meg a kormányt, engedje meg, hogy a létesítendő új ut kiépítésének költségei a *kövezet-alapot terheljék*, amennyiben az új ut összekötő kapcsot létesít két állami ut között s a debrecen-fehértemplomi átkelési vonalnak összekötője. Ha az állam hozzájárul ehhez a tervhez, akkor a városnak ez az ut nem fog pénzébe kerülni, legfeljebb a feltöltés, lecsapolás és az egyéb rendezés okoz majd kiadásokat, melyek körülbelül *negyvenezer koronára* rugnak.

A Béla-tér rendezése.

Az új ut létesítésével szoros kapcsolatban van a Béla-tér sürgős rendezésének kérdése. A mérnöki hivatal ennek a tervét is elkészítette. A rendezési és kisajátítási költségek mintegy *170,000 koronát* tesznek ki. Ennek az összegnek fejében a város két könnyen értékesíthető telekhez jut, rendezett teret kap és megveti alapját egy rohamosan fejlődő városrésznek.

Az új vasuti állomáshoz vezető ut elsősorban maga után vonja az élőviz-csatorna elve-

zetését. Szó volt arról, hogy a csatornát a vasuti állomás mögött vezetik el, ennek a tervnek kivitele azonban horribilis költséget emésztene fel. A mérnöki hivatal sokkal olcsóbb megoldást talált s ez: hogy az élővizcsatornát a Béla-tér közepén egy *fedett betoncsatornában* vezetik el. Ez a terv 60000 koronába kerülne, amely összeg benne van a 170,000 koronát kitevő rendezési költségvetésben.

A csatorna elvezetésével egy zsák-utca, a Farkas-utca is felszabadulna, közvetlen összeköttetést nyervén a Nagyváradi-uttal.

A Béla-tér rendezésével az üzletvezetőség palotáját is máshová tervezik. Az eddigi terv szerint a palota a Béla-tér közepén nyerne elhelyezést. Előtte hatalmas térség terülne el, amely egybeolvad a Boros Béni-térrel. Az eddigi megállapodás szerint a palota előtti térséget az államvasutaknak saját költségükön kellene feltölteni, azonkívül a palota két szárnyán kisebb parkot is létesíteni.

Az új terv szerint az államvasutak nemcsak a feltöltés költségeitől szabadulnának meg, hanem a palota gyönyörű elhelyezést nyerne. A terv szerint a palota a *Béla-tér elején* épülne fel, a város felé néző homlokzattal. Mögötte a betonnal fedett csatorna és egy nagyobb parkozott térség terül el. Szükségtelen volna a palota két-két oldalán parkot is létesíteni, amennyiben az új ut egyik oldalán, amerre a palota baloldala kerül, a város ugyanis parkot emel, ugyszintén a másik oldalon is háromszögű kisebb területen.

Az új terv alapján a város a közel jövőben ismét felveszi az üzletvezetőséggel a tárgyalásokat, amelyek előreláthatólag eredményre is fognak vezetni.

Kocsikorzó a ligetben.

A mérnöki hivatal egy régebbi tervet is felvett a Béla-tér rendezésének keretébe. A törvényhatóság már régebben elhatározta, hogy a városligetet megnyitja a kocsifergalomnak. Ez a kérdés most aktuálissá lett, amennyiben a liget az új ut létesítésével könnyebben hozzáférhetővé válik.

A liget előtti fasor eltávolításával a Boros Béni tér és Munkácsy-utca felől szabad közlekedés nyílik a liget körül vezető fasorba. A terv szerint ez a gyönyörű utvonala, amely a ligetet félkörben a Kossuth-utcai hídig határolja, *kocsikorzó* lenne. Ez nemcsak az amugy is forgalmas Andrassy- és Boros Béni térnek válnék előnyére, hanem Aradnak *nagyvárosias jellegét* is kölcsönözné. Ha ez a terv megvalósul, akkor — későn bár — indokolva lenne a Kossuth-utcának aszfaltburkolattal való ellátása.

A ligetet még más módon is át akarják adni a kocsiközlekedésnek. Tervbe vették ugyanis, hogy a városligeten keresztül a felépítendő új állomási épületig egy széles utat létesítenek, amely kizárólag a teherkocsi-közlekedés részére adnák át. Ez az ut beletorkolna a Karolina- és Munkácsy-utca között nyitandó új utcába s ezzel a kocsiközlekedést decentralizálnák.

A tervezet szerint a kocsiközlekedés tehát három utvonalon oszlanék meg. A személyszállítás az állomáshoz az új 30 méter széles uton történék, a teherszállítás az állomáshoz a Nagyváradi-utcon, az állomástól a városba pedig a ligeten át vezetendő uton bonyolítottatnék le.

A mérnöki hivatal a tervet részletes előterjesztéssel már az október havi közgyűlés elé viszi.

Az aradi színház bérlői.

Nincs béreltszünet.

Nincsenek felemelt helyárák.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

A hármasszörös színházi bérlét második esztendője, mint az alábbi névsor mutatja, kitűnően bevált. *Szendrey* Mihály szinigazgató az idén bizonyos előnyös módosításokat is csinált a szinuszbérleten, amelyeket úgy látszik tetszéssel fogadott a bérlő közönség.

A bérlét ugyanis az idén 210 előadásra szól és minden béreltszünet ki van zárva. A vendégszereplőket, ujdarabokat stb. köteles az igazgató mind bérlésben adni és az esetleges felemelt helyárákkal a bérlő közönséget nem érintik.

A bérlők névsora a mai napig a következő:

A) *bérlők*: Özv. Vásárhelyi Lászlóné, Sármezey Akos, Vajda Zsigmond, Friebeisz Miklós, Wadovszky Gusztáv, Lusztig Armin, özv. Verzár Gyuláné, Mayer Miksa, Fábian László, Blaskovich Ernest, Kosinszky Viktor, Szalay Antal, özv. Hauser Károlyné, özv. Hendrey Pálné, Herman Gyula, Lukács Gyula, özv. Jakabffy Zoltánné, Baross Zsigmond, Neuman Dániel, özv. Jakabffy Dezsóné, özv. Végh Aurélné, Parecz Gyula dr., Andrányi Károly, Bánhidy Antal báró, Purgly János, Rozsnyay Kálmán, Réthy Viktor, Kneffel Károly, Fetter Géza, Berzsényi Béla, Fábian Lajos, Homonay Nándor, Moskovitz Henrik, Darányi János, Morocza Dénes, Ottrubay Dezső, Radó Gyula és neje, Vágner Agoston, Braun Gusztáv, Steinitzer Pál dr., Nagy Farkasné, Szántay Béla, Babócs István, Somló Armin dr., Heppes Aladár, Tasch Péter, Domán József, Kovács József, Posgay Lajos dr., Weisz Márk, Reiniger Károly, Nacht Viktor, Roser Bella, Roser Lina, Topán Sándor, Sági Henrik, Urhegyi Alajos, Tenner László.

B) *bérlők*: özv. Inkei Emilné, Sármezey Endre, Funkelstein József, Kinczig János, Tolnay János dr., Baross Ferenc dr., Tenner Lajos, Szeidner Rudi, Fábian László, Blaskovich Ernest, Deutsch Adolf, Hegyi Albert, Löbl Gyula, Vásárhelyi Sándor, Röck Mátyás, Incédy Ákos, Bély Pál, Székely Béla, özv. Jakabffy Zoltánné, Weiler Rudolf, Neuman Samu, Lakatos Izsó dr., Basch Samu, Lukácsy Lajos dr., Institoris Kálmán, Bánhidy Antal báró, Gutzjahr Mihály, Purgly János, Pétery Sándor, Pellák Vilmos, Goldschmidt Miksa, Knotty Géza, Árkossy Béla, Vágh Elek, Vidor Sándor, Weinberger Ferenc, Rosenfeld Jenő, Weinberger Sándor, Neuman Herman, Kopetkó Károly, Kovács és Novotny, Vally György, Freund Sándor, Prokop Agoston, Darvas Imréné, Pölt Imre, Heppes Aladár, Pongrácz Sándor, Taraba Sándor, Dengel Lajos, Mészáros István, Péteri Kálmán, Wotz József, Tenner László, Zommer Gusztáv, Klein József, Kovács László, Roth Zsigmond.

C) *bérlők*: özv. Purgly Lászlóné, Szokolczay Lajos, Vajda István dr., Löffler Gyula, Kövér Márton, Földes Kelemen, Mittler Izidor dr., Szathmáry Károly János, Szeidner Bernát, Fábian László, Blaskovich Ernest, Szontág Elek, Völgyi Miklós, Erődy Gusztáv, Mérő Sándor, Baross Zsigmond dr., Neuman Alfréd, Schauer Áron, Végh Aurélné, Eles Armin, Farkas Győző, Sztankovics Milos, Bánhidy Antal báró, Gulácsy Lajos, Purgly János, Aknay Andor, Nikolics Sándor, Deutsch Mór, Schön Mór, Fésüs Elek, Róth Zsigmond, Glück Károly, Braun Gusztáv, Weller Miksa, Heppes Aladár, Rieger Gyula, Topán Sándor, Békefi Sándor, Tenner László, Kovács László, Koch Dániel.

Bérelni október elsejéig lehet a következő feltételek mellett: I. em. középpáholy A., B. vagy C. előadások 619 korona. Alsó vagy I. em. páholy 582 kor. II. emeleti páholy 280 kor. Támlásszék az első négy sorban 185 korona. Negyedik sortól hét sorig 108 k r. Nyolc sortól tizenkét sorig 90 korona. Az ezután jövő bérlők névsorát szeptember 29-én közöljük.

Tolvaj aradi urileány.

Kusz rózsája meg egy fülemüle.

A Weitzer János-utca borzalmaiból.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

Rózsálopással kombinált fülemile-gyilkossággal vádolva állott ma az aradi büntető járásbíró előtt T. Juliska A zord panaszos a Weitzer János-utca egyik házának cerberusa, *Erbart* Henrik volt akit két egymásután következő éjjel két súlyos csapás ért. Az egyik éjjelen ellopták a rózsáit, a másikon pedig kitékérték a fülemüléjének a nyakát.

Gyakorlatlan szem talán semmi összefüggést sem látna e különböző megítélés lá eső dolgok között, *Erbart* Henrik azonban nem azért házmester, hogy keresztül ne lásson minden rangú és rendű lakón. Mindenek előtt megállapította, hogy a rózsafájáról *husz* darab rózsája tűnt el s azután vaskövetkezetességgel kinyomozta, hogy a tolvaj nem más, mint a ház poetikus lelkületű, virágkedvelő kisasszonya: T. Julianna.

Köztudomású dolog, hogy a házmesterek nem a legbájosabb emberek, s így elképzelhető, hogy szegény T. Juliskának ugyancsak volt mit hallgatnia. Ennek dacára azonban talán teljesen elsimulnak a rózsák ügy hullámai, ha az esetet követő éjjel *Erbart* Henrik nem találja kitékért nyakkal holtan a fülemüléjét a kalicában. Ettől fogva azonban tajtékzott a dühtől, s másnap feljelentette a leányt a járásbíróson részint rózsálopásért, részint fülemile gyilkosságért.

Ma tartották meg ebben a kinos ügyben a tárgyalást *Zih* József albiró előtt, aki a tárgyalás előtt mindenképen azon volt, hogy megbékítse a haragos házmestert.

— Azok a rózsák ugyanis elhervadtak volna, — magyarázta a bíró — kár azért a törvény elé állítani valakit.

— Nem is annyira a rózsáért, mint a fülemülémért kívánom a megbüntetését, — mackaskodott *Erbart* — mert biztos, hogy boszúból a kisasszony tekerte ki a nyakát. Csak a fülemülémet sajnálom, nem volt több olyan a világon, bíró ur.

Ilyen előzmények után mit volt mit tenni, meg kellett tartani a tárgyalást. Julianna töredezten belsmerte a 20 darab rózsák eladományát, de minden erejéből tiltakozott a gyilkosság ellen.

— Mit tud a mentségére felhozni? — kérdezte a bíró.

T. Juliska elpityeredett:

— Tekintetes bíró ur, végtelenül szeretem a virágot, azért téptem le a rózsákat. De a fülemülémet nem bántottam.

A bíró ezután ráolvasta a rideg paragrafust a szepegi leányra, s a 20 darab rózsáért 20 korona pénzbüntetésre ítélte. A fülemilegyilkosság vádjára alól azonban felmentették Juliskát.

Az ítélet ellen a szigorú házmester a büntetés súlyosbítása céljából felebbezett.

Sakk a pénztárnak. 4500 orvos abbahagyja a rendelést.

*

Az aradi orvosi kar és a kerületi betegsegélyző pénztár közötti éles konfliktusról az alábbiakban megszólaltatjuk az aradi orvosszövetség egyik vezető tisztviselőjét, Singer János dr. főtitkárt. Érdekes kijelentéssel megvilágítják az ország orvostestületének kitűnő szervezetségét és azt a szilárd elhatározást, hogy a pénztárak zsugoriságával szemben az orvosi kar semmi szín alatt sem enged méltányos követelésből.

*

— A legnagyobb nyugalommal nézünk az aradi kerületi betegsegélyző pénztárral megvívandó harcunk elé; — mondotta Singer János dr. Magyarország 4900 orvosa közül 4500 az Országos orvosszövetséghez benyújtotta *reverzálisdát*, amelyben kötelezik magukat, hogy azon a napon lemondanak orvosi tisztükről, amely napon a központ utasítását kézhez veszik. Az a négyszáz orvos pedig, aki nem adott reverzálisdát, egyetemi tanár, kórházi és megyei főorvos, nem is vállal tisztséget, kerületi pénztárnál. Ha tehát mi kénytelenek lennénk az aradi pénztár bojkottját kimondani, *ugy ez a betegsegélyezési intézmény nem kapna orvosokat.*

— A pénztári tagok száma most tizezernél nagyobbra szaporodott és ha egy tag családi hozzátartozóiként csak hármat veszünk, akkor a gyógykezelésünkre bizott emberek száma harmincezret tesz. Az új tagok között van legalább 2000 olyan 2000—2400 korona fizetési alkalmazott, akiktől eddig minimális számítás szerint egyenként 20 koronát, összesen tehát 20000 koronát keresett az aradi orvosi kar. Ezt a keresetet most *elvonja a pénztár* és így jogos követelésünk, hogy rekompenzáljon e veszteségért. Megteheti ezt annál is inkább, mert hiszen az ilyen tag 80 koronát fizet be évente a pénztárba és e befizetés révén a pénztárnak módjában van bennünket tisztességesen honorálni. Egyik követelésünk tehát az, hogy szinte kenyérkeresetünket képező pénztári teendőinket ne évi 720 forinttal díjazják, amely összeget csak legutóbb emeltek föl 900-ra, hanem legalább 1500 forint évi jövedelem biztosítassék a pénztár szolgálatában álló orvosnak.

— Másik követelésünk, hogy egy orvos kezelése alá ne tartozzék több, mint ötszáz tag. Aradváros három és Gáj egy kerületében 7—8 orvos lenne, akik közül azután a tagok szabadon választhatnak. Ezer család gyógykezelését — amint az most van — egy ember nem is tudja ellátni és már a gyógyítás sikere végett és így a tagok eminens érdekében szükséges a gyógyítandó családok számát orvosonként 500-ra redukálni.

— Az orvosi kar körül forog az egész pénztári intézmény. Tápdíj és adminisztráció csak másodrendű kérdések. Ha a tisztos orvosi díjazásra nem telik a tagok javadalmazásának három százalékos befizetéséből, akkor ott a törvény, amely módot nyújt a befizetésnek *négy* százalékgig való fölemelésére. Mi is csak a törvényhez ragaszkodunk, amelynek egyik szakasza azt mondja, hogy a díjazás a pénztárak és az orvosok *szabad* egyezkedésének tárgya. Tessék velünk aszerint egyezkedni, amint azt az orvosi kar méltányos érdekei parancsolják. Vagy így, vagy sehogy, ez a mi jelszavunk, — fejezte be nyilatkozatát Singer János dr. — és ha ez az egyezkedés nem sikerül az aradi pénztár jelenlegi vezetőségével, úgy bizonyára sikerül majd azzal, amelyet a közeljövőben a pénztári kiküldöttek választani fognak.

A közöskonyha.

Ez a kép egy nagybecskereki urnak jól sikerült fotográfiája, kinek az a sportja, hogy jelen van az ország minden városában a közös konyha megalakítását kimondó gyűlésen. Itt volt Aradon is és innét utazott tovább Devára, Debrecenbe, Székesfehérvárra, Szegszárdra, Kanizsára és Győrbe.

Ezek az alakuló gyűlések ugyanis sok élvezetet nyújtanak egy egészséges gyomru gurmánnak s a nagybecskereki ur, miközben apostol gyanánt terjeszti a szép intézményt, egyúttal szenvedélyesen élvezi az eszme terjesztésével járó gyönyörűségeket.

A közöskonyhák alakuló gyűléseit ugyanis rendszerint vasárnap tartják meg és pedig dél előtt tizenegy órakor. Olyan időben tehát, amikor nemcsak hogy ráér a legtöbb ember, hanem amikor már meg is jött az ebédhez az étvágya a legtöbb embernek. Az elnök lendületes beszéd kíséretében megnyitja a tanácskozást, a kiküldött bizottság elmondja az első közös konyha városában, Nagybecskereken szerzett tapasztalatait, egy-két szónok aggályoskodik, majd rákerül a sor az értekezlet legkimagaslóbb mozzanatára, arra a momentumra, midőn a jegyző felolvassa a közöskonyha egy heti menüjét.

Ez az a pillanat, melyre a nagybecskereki ur vár. Ekkor fölemelkedik helyéről, arca kerekre gömbölyödik és mint híven reprodukált arc képén látható, földöntúli gyönyörűséggel hallgatja a csábos erejű étlap étvágyingerlő variációit.

Es ennek az arcnak hatása alatt megalkul a közös konyha. A nagybecskereki ur pedig meghívja magát ebédre az elnökhöz.

Hja, így változnak az idők! A régi apostolnak vére folyt az eszméért, az új apostolnak egyebe.

Forrongás a politika katlanjában.

Kiválások a 48-as pártból.

A kritikus október 10.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 21.

A kanapé-pörnek vége van: az osztrák kormány elhatározta, hogy október 1-jén Budapestre jön a kiegyezési tárgyalások folytatására. Ha azonban a jövő hónap 10-ig, a parlamentnek összeüléseiig nem jön létre a kiegyezés, úgy a jelenlegi viszonyosságnak egy évi meghosszabbítására tesznek javaslatot népképviselőiknek. Kiegyezés az osztrákok szerint aligha lesz és így a most meghiusuló tárgyalásokat áthurcolják a jövő évre ezzel állandósítván a jelenlegi kárhuzatos bizonytalanságot gazdasági berendezkedésünk dolgában.

A mi politikusaink körében általános az a fölfogás, hogy a kiegyezés készen van, de mert ránk nézve igen terhes, nagy a forrongás a koalíció körében. A függetlenségi és a néppárt tagjai közül számosan készülődnek is erélyes állásfoglalásra a kiegyezés és az ezzel kapcsolatos javaslatok ellenében, de e harci riadók a közelmúlt tanúságai szerint békés fuvolahangokká lágyulnak, mielőtt politikusainknak a szóharcokról a tett mezejére kell lépniök.

Távirati tudósításunk:

A züllés lejtőjén.

A függetlenségi párt belső zavarái ismét napirenden vannak ama mozgalom kapcsán, mely szerint állítólag a kiegyezés miatt többen ki akarnak lépni a pártkörből. Ezt a mozgolódást legutóbb egy pár éles függetlenségi nyilatkozat támogatta, de ezenkívül még nem történt semmi. Legujabban Luby Géza szatmármegyei 48-as képviselő tett érdekes nyilatkozatot, amelynek szövege a következő:

— A függetlenségi párt az én hitem szerint *az elvek züllésének lejtőjén van.* Hiszen olyan politikát folytat, amely éppen elvei ellen van. Sokan belátják ezt a párttagok közt, azonban cselekedni ellene senki nem tud, vagy nem mer. Hem is hiszek abban, hogy a függetlenségi pártból többen ki fognak lépni. Ha valóban kenyértörésre kerül a dolog, mindenesetre a kiegyezés kapcsán, legfőljebb *tízre vagy tizenötre* teszem azoknak számát, akiknek kilépése elkövetkezhetik. A többiek, akik elégedetlenek, benn maradnak a pártban, mert nyilván *mandátumaikat féltik és egyedüli üdvösségüket Kossuth Ferencben, az ő protekciójában és nevének varázsában látják.*

Én a mai politikai helyzettel szemben nyíltan vallottam kezdettől fogva állásponantomat. Jóllehet, függetlenségi programon állok, a pártkörbe másfélév óta nem járok föl és nincs is szándékom följárni. Egészen lehetetlennek tartom a mai helyzetet. És én, aki az előző kormányoknak, a (szabadelvű kormányokat értem,) mindenkor ellensége voltam, *ma kénytelen vagyok kalapot emelni Tisza Kálmán, Széll Kálmán és Tisza István gróf előtt is.* Ők sokkal *észintébb és igazibb politikát csináltak, mint a Wekerle kormány.*

A függetlenségi pártnak mai vezetése egészen különös jeleket árul el. A legutóbbi két választás, melyek Nagykarolyban és Belényesen folytak le, éppenséggel *gyanus* körülmények között játszódtak le. Engedelmet kérek, nekem

bizonyosságaim vannak arra nézve, hogy a nagy-károlyi kerületben Vlád Aurél nemzetiségi képviselő egyenesen azt a missziót végezte, hogy az oláhokat a függetlenségi jelöltre való szavazásra biztatta. Vajjon milyen oka volt erre Vládnak? Viszont Belényesen, ha a pártvezetőség igazán akarja, minden bizonynyal meg lehetett volna választani szintén egy függetlenségit. E helyett mi történt. Az, hogy bizonyos machináció következtében egy oláh agitátort, Lukácsiu pópát választották meg, akinek, mint hallottam, *püspökséget ígértek*. Hát ez nagyon szomorú és nem tudom elhallgatni fölháborodásomat, nagyon gyanús eredmény.

Ilyen körülmények közt én sehogyssem helyesltem a mai politikát és ha a kiegyezést megkötik, csak azért, mert a király akarja, vagy hogy csak tovább is közösségben maradjunk Auszriával, *kilépek a pártból*, ha ezt egyedül is kell megtennem.

Éppenséggel nem tartom őszintének azt az eljárást sem, melyet a kormány az általános választójoggal folytat. Megmondhatná már végre őszintén, akarja-e, illetőleg megcsinálja-e a választójogot, vagy sem. Legalább ez is tisztázandó a helyzetet és megnyugvást is kelthetne, így azonban csak fokozza a helyzet zavarát.

A választóreform a Házban.

Hiteles formában jelentik, hogy *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszternek — amint azt már röviden közöltük — eltökélt szándéka, hogy a választási reformra vonatkozó javaslatokat az őszi budgetvita folyamán fölétlenül a képviselőház elé terjeszti. A javaslatok az általános szavazati jogra és a választókerületek beosztására vonatkoznak. A belügyminiszter a javaslatok lényeges tartalmáról véglegesen határozott, de azok még sem megszövegezve nincsenek, sem a minisztertanács elé nem kerültek s így természetesen előzetes szentesítés elé sem terjeszthette tervezetét *Andrássy Gyula*.

Azt a tervet, hogy a választási reform kérdését ankét elé bocsátják, elejtették, minthogy ezt elméletileg is, a gyakorlatilag is az egész világon tisztázták s minden politikus megalkothatta felőle a véleményét. A választókerületek beosztására vonatkozó statisztikai adatokat, melyeket még *Tisza István* gyűjtött, a belügyminiszter tetemesen kiegészítette s a megalkotandó javaslat körvonalait már szilárdan megvonta.

Ma már általában csak a javaslatok szövegezése van hátra, amit az eddigi előkészületek után rövid idő alatt elvégezhetnek. A belügyminiszternek az a szándéka, hogy a választási reformról szóló javaslatokat a lehetőségig legrövidebb idő alatt a parlament elé terjessze, *megváltoztatatlan*.

A kiegyezési tárgyalások folyt. köv.

Az osztrák kormányhoz közelálló körökből az az értesülés terjed, hogy az osztrák kormány eltért attól az eredeti szándékától, hogy a Reichsrathot csak október végére hívják össze. Mint-hogy *Wekerle Sándor* miniszterelnök kijelentette, hogy az október 10-én összeülő magyar képviselőháznak jelentést fog tenni a kiegyezési tárgyalások eredményéről, *Beck báró* is elhatározta, hogy az osztrák képviselőházat ugyanerre a napra hivatja össze és ugyanezen a napon ő is jelentést tesz.

Ugyanebből az osztrák forrásból meg erősítik azt a hirt, hogy az osztrák kor-

mány bizonyosra veszi a kiegyezési tárgyalások *meghíusulását*. Ha a kiegyezés október 10-ig létre nem jön, úgy nem tárgyalnak többé, hanem mindkét kormány törvényjavaslatokat terjeszt a parlamentek elé a fönnálló viszonyosság föntartására.

Az osztrák kormány tegnapi minisztertanácsán elhatározta, hogy *október elsején Budapestre jön a kiegyezési tárgyalások folytatására*.

Kvótaemelést nem szavaznak meg.

A 48-as pártnak egy nagyszámú csoportja *Holló Lajos* és *Mérey Lajos* vezetésével elhatározta, hogy magát a pusztán kiegyezést megszavazza ugyan, többet azonban, első sorban a kvótaemelést nem.

Ez agrár-csoport egyik vezére az alábbi nyilatkozatot tette:

— Nem akarunk ellenzéket alkotni, mi csak ad hoc ebben a kérdésben foglalunk állást. Megszavazzuk a kiegyezést, de tovább nem mehetünk, mert csak ennyit jelentettünk be választóinknak és csak ennyire kaptunk a mandátummal fölhatalmazást. Kvótaemeléstől nem volt szó és vem is lehet szó ezután sem, mert nincs az a 48-as választóközönység, amelynek ezt bejelenteni lehetne. Ha valamennyien, akiknek ez a véleményük, csatlakoznak hozzánk, akkor *leszünk talán százan is*. Nincs semmi kapcsolatunk a Hentaller-féle csoporttal, amely magára a kiegyezésre sem hajlandó részavazni és nincs közünk a többi szervezkedéshez sem. Amit csinálunk, nem frondorkodás, mert a kormánynak is bejelentjük. Lehet, hogy mozgalmunkkal Auszriával szemben *még hasznára is leszünk a kormánynak*.

Sikkasztással vádolt aradi kereskedő.

Női felöltő, lekvár, tájképek, stb.

A kir. tábla ítélete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

Még 1905. őszén történt, hogy *Glück József* és *Mayer Ede* aradi kereskedők üzleti összeköttetésbe lépnek *Kaiser Rezső*vel, aki kereskedő segéd volt, s akkoriban állás nélkül járt kelt Aradon. *Kaiser* családos ember lévén, megkérte *Glücköt*, adna neki árukat, amiket azután ő kis haszonra házalás útján értékesítene.

Glück közölte a dolgot társával, *Mayer Ede*vel, s közösen elhatározták, hogy segítenek a megszorult emberen. Adtak neki mintegy 1200 korona értékű árut, főleg divatcikkeket, de a női felöltők mellett gyengén maszatolt tájképeket, kctyavetyén összeszedett lim lomot, sőt lekvárt és likőrt is bősséggel rászártak a szegény emberre. Mikor aztán már vagy két kocsi való holmi együtt volt, *Kaiser Rezső* boltot nyitott és „kereskedő” lett belőle.

Szegény feje azonban sokszor megbánta vállalkozását. Mert abban a boltban mindenki parancsolt, csak ő nem. Bejött *Glück József* és rendelkezett, aztán bejött *Mayer Ede* és ő is rendelkezett, *Kaiser Rezső* pedig mindenkor csak engedelmeskedett. Szóval állandóan fel volt forgatva az egész üzlet. Árukat vittek, hoztak s végül oly nagy volt a gabalyodás, hogy senki sem ismerte ki magát. Elősegítette még ezt az a körülmény is, hogy könyveket csak néha vezettek, s akkor is csak úgy találomra.

1905. telén aztán eszükbe jutott *Glück*eknek, hogy jó lenne már egy kis leltározást is tartani, ami meg is történt. Az áru ulajdonosok

ez alkalommal 300 korona hiányt konstataáltak, s a megszorult *Kaisertől* ez összeg fedezetére váltót vettek. De még ez sem volt elég, s néhány hónappal később feljelentették *Kaisert sikkasztás* címén az aradi kir. ügyészségen.

A törvényszék 1906. december 28-án tárgyalta ezt az ügyet s miután a szövevényes gazdálkodáson kiigazodni éppenséggel nem tudott, bizonyítékok hiányában felmentette *Kaiser Rezsőt* a sikkasztás vádjá alól.

Felbbezés folytán az ügy a nagyváradi királyi tábla elé került, amely a napokban tárgyalta ezt az ügyet s a törvényszék ítéletét indokainál fogva helybenhagyta.

Garázda bakakáplár.

Ribillió a Szabadság-téren.

Aki önmagát fokozta le.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

Ma este csinos botrányt rendezett a Szabadság-téren egy ittas katona, aki kirántott oldalfegyverével a békésen járó-kelőket *leszurással fenyegette*. A katona garázdálkodásának egy rendőr vetett véget, aki az ittas hadfit nagynehezen felkísérte a városházára. Nemsokára megölt a katonai őrző a katonát szuronyos fegyverek között a várba vitte. A vitéz botrányáról az alábbiakban számolunk be:

Dimitreszku Gergely 33-ik gyalogezredbeli tizedes az egyik rácvárosi kávéházban a mostani fegyverszünet öröme és hogy szerencsésen végigküzdötte a próba-háborút alaposan leitta magát. A kávéházban már nem volt tovább maradása és tíz óra után eltávozott, hogy felkeresse a szíve választottját.

A Szabadság téren nagyon a fejébe szállhatott a tizedesnek a vitézség, amely hamarosan kitört belőle. Korporal *Dimitreszku* megakarta mutatni a ciblinépnek, hogy a világon a katona az ur. Kirántotta tehát oldalfegyverét és a gyalogjárón sétáló közönséget megtámadta. Vitéz ur a káplár, szörnyen hadonászott a bajonettjével és közben ezt kiabálta:

— Minden cibilt leszurok!

A járókelők látva, hogy részeg emberrel van dolguk, kitértek előle s így *Dimitreszku* senkiben sem tehetett kárt. A káplár azonban mindenáron ciblivérre szomjazott és még nagyobb botrányt csinált. Viselkedését végtére megsokalták és előhívták a vértanu-szobornál őrszolgálatot tartó rendőrt, aki felszólította a katonát, hogy kövesse.

Dimitreszku előbb szemügyre vette a rendőrt s mikor látta, hogy nem feljebbvalója áll előtte, kijelentette, hogy ő az istennek sem megy, mert a rendőr nem parancsol neki. A rendőr azonban nem ismert tréfát, elvette a hadfi oldalfegyverét és megragadta a karját. *Dimitreszku* dulakodni kezdett a rendőrrel, akiknek csakhamar még két rendőr jött a segítségére, akik azután megfékeztek a garázda katonát és megindultak vele a városháza felé.

Utközben *Dimitreszku* többször ki akarta magát szabadítani a rendőrök kezei közül, minthogy azonban ez nem sikerült, dühöngeni kezdett, majd letépte csillagait s mire a városházára felkísérték, *Dimitreszku Gergely* 33-ik gyalogezredbeli tizedes *közönséges baka* lett.

Vidéky Gusztáv ügyeletes rendőrtiszt telefonon értesítette a katona botrányos viselkedéséről a kaszárnya ügyeletes-tisztet, akitől katonai őrzőket kért. Nemsokára megérkezett a várból egy tizedes vezetésével két szuronyos baka, akik *Dimitreszku*t bekísérték a várba. A vitéz katonának aligha varrják fel újra a csillagjait.

Megreformálják a zsidó vallást.

Chorin Áron igazolása.

Érdekes mozgalom Franciaországban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

Arad egy híres nagy rabbinusának példáját és eszméit eleveníti fel egy francia zsidó pap: a zsidó vallást reformálni akarja. A zsidó felekezet egyik első nagy reformátora az aradi izraelita temetőben nyugvó Chorin Áron volt, akit újító törekvéseiért paptársai kiátkoztak, sőt egy alkalommal bíróság elé is állították. Most Lévy Louis dijoni rabbi veti fel a reform szükségességét, még pedig ugyanazon alapon, mint annak idején, majdnem száz évvel ezelőtt Chorin Áron.

A mostani mozgalom Párisban, a Reinach Tivadar elnöklete alatt megalakult liberális izraelita szövetségben indult meg és Lévy rabbi műve, aki doktori értekezéssel egy tanulmányt adott ki a reformálásról. „Egy racionális és laikus vallás” a címe tanulmányának és reformáló eszméit következőképp fejti ki Lévy:

„Mindenekelőtt szombat napját a vasárnapal cseréljük föl. Ez lesz az istentisztelet napja. A héber nyelvű imádságok számát lényegesen megcsökkentjük s mindössze a legszebb vallási énekeket hagyjuk meg eredeti szövegükben az istentisztelet sorrendjén. A hagyományokból csak azt őrizzük meg, a mi költői és oktató elemeket tartalmaz. Azt akarjuk, hogy a mi istenimádásunk ment legyen a babona, a félelem és a számítás minden elemétől: olyan kultuszt akarunk, amelyben csak a legemelkedettebb, a legtisztább és a legnemesebb érzelmek jussanak kifejezésre. A rituális ünnepeket is megegyesítjük ugyanezen elvek alapján: egy-egy ünnep tartamát egyetlenegy napra csökkentjük, a templomban födetlen fővel veszünk részt az istentiszteleten, a férfi híveket a női hívektől el nem különítjük. Legendának nevezzük azt, a mi legenda és minden csodás elemet a maga igazi jelentőségére csökkentünk.

Lévy újításai bár merészek és első pillanatra talán tulerősek, mindenestre azonban észszerűek és a tudományok, főleg pedig a természettudományok mai állásának inkább megfelelőek, mint a több ezer éves vallás nagyon sok ma már elavult és sokszor a nevetségességig tulzott dogmái.

Chorin Áron törekvései hasonlóak voltak. Egyik újítása volt, hogy a templomban födetlen fővel jelent meg és híveit erre bírta. Hanem ennél is nagyobb felzúdulást okozott az, hogy Chorin megengedte, hogy a kecségét szabad enni. A kecsége kérdésben a morvaországi főrabbi vádiratot irt ellene. Annyira fajult a dolog, hogy Chorin az óbudai főrabbihoz tette át ügyét, ahol rabbi törvényszék elé állították. Itt szemére vetették neki újító törekvéseit és kimondták, hogy ha vissza nem vonja reformáló eszméit, levágják megbecstelenítésül a szakállát. Chorin, hogy ezt elkerülje, hazajött Aradra.

Aradon tovább folytatta törekvéseit és többben hajlottak is szavára. Ő engedte meg először zsidótemplomban az orgonát, ő engedte meg először, hogy zsidók ünnepnap vasuton utazzanak. Reformjait annyira kárhóztatták, hogy nyomtatásban megjelent műveit, halála után, elpusztították.

Chorin törekvéseinek és eszméinek következménye volt Aradon, hogy néhány évvel halála után megjelent egy nyomtatvány a zsidóvallás reformálásáról. A nyomtatvány a reformok között felhossa a szombati szünnapnak vasárnapra való helyezését, az étkezési tilalom, valamint a circumcisio eltörlését és az ünnep-

napoknak — az újév és hosszunap kivételével — megszüntetését.

Ugy ezek, mint Chorin reformtörekvései sikertelenek maradtak, híveit pedig üldözték. Valószínű azonban, hogy Lévynek ma már sokkal könnyebb esz reformtörekvéseinek pártot, eszméinek híveket szerezni, mert Lévy már a felvilágosodás jegyében indítja meg a kü delmet és ma már, a nagy radikális mozgalmak idején, nemcsak követőkre, de újító társakra is fog találni.

Beoltani! Beoltani!

Mióta himlő a divat, — az ember már nem gyáva, vad; — a jelenben — egészségünk nincs veszedelemben; már nem eshetik rajta folt, — megvéd a doktor, ha beolt. Mióta Bécsnek lett baja — e nyavalya, — elevent és holtat — ma mindenkit beoltnak. Eleinte tőle fájt a — halandóknak a karja tája — utóbb már csupa kellem, s már nem csupán a himlő ellen, — oltnak; — a doktorok így szóltak, és hirdeti minden ujságpapir: az oltás minden bajra balzsam-ir.

Meglepi a világot — hogy a délceg Virágot, — az aszfalt-szittyát, — e bajából így kigyógyítják. Avarfynak, — ni, csak! — nem köll egyéb semmi, — hogy ne kívánjon virilista lenni. Szendrey ezzel dolgozik, — hogy elkerülje a mozit. Es beoltat jobb, s balkezet — a butorszövetkezet, — ha használ! egy picit: — sohase lesz több deficit. Mi okos dolgot folytat, lám, aki beoltat!

Leánykereskedés Aradon.

Elitét aradi asszony.

Két urileány kálváriája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

Alig mulik el nap, hogy a közvélemény ne foglalkozzék leánykereskedők ügyével. Dacára a hatóság ellenőrzésének és a törvény szigorú büntetésének, ezt a gyalázatos foglalkozást nem lehet kiirtani. A fővárosban napról napra újabb botrányok kerülnek napvilágra a lélekkufárok üzelméről. Most egy aradi asszonyt büntettek meg leánykereskedés kísérlete miatt. Az aradi asszony visszatartó üzelméről az alábbiakban számolunk be:

Mária asszony.

Egy aradi kiskereskedőnek felesége, akit Mária néven fogunk megnevezni, nemrégiben megismerkedett három aradi leánnyal, akiknek nagyon rosszul ment a sorsuk. A fiatal leányok elpanaszolták mostoha sorsukat Mária asszonynak, aki elmondta nekik, hogy tudna számukra megfelelő állást, ha elfogadnák.

A leányok kapva kaptak az alkalmon, hogy valahogyan megélhessenek. Az asszony azonban

sokáig nem mondta meg, hogy milyen foglalkozást szánt nekik. A leányok annyira ostromolták Mária asszonyt, míg végre elmondta nekik, hogy nyilvános mulatóban gyönyörű keresetre tehetnek szert. A leányok huzódzkodtak az ajánlattól, de az asszony annyira kiszínezte előttük azt az életet, hogy végre mégis beleegyeztek.

— Ott gyönyörű ruhában járhatnak, uri módban élnek, pompás lakásuk van. Szóval úgy fognak élni, mint a hercegisasszony.

A három boldogtalan teremtést annyira elkápráztatták ezek a fényes kilátások, hogy egy nap megjelentek szegényes holmijukkal Mária asszonynál és kijelentették, hogy készek vele elmenni. Az asszony Temesvárra utazott a leányokkal, akiket három nyilvános mulatóba vezetett el. A leányoknak, akik nem is voltak szépséggel tulságosan megáldva, nem volt szerencsájük: nem akarták őket akceptálni. Különben is a mulatóhelyek tulajdonosai olyan brutálisan bántak a vásárra vitt portékával, hogy a leányoknak elment a kedvük a káprázatos élettől. Amikor Mária asszony még egy negyedik helyen is be akarta őket mutatni, kijelentették, hogy nem mennek, hogy ők haza akarnak utazni. Hiába kérlette őket az asszony, hiába fenyegette, a leányok ragaszkodtak elhatározásukhoz s így minden eredmény nélkül jöttek vissza Aradra. Itt aztán az asszony megkérte őket, hogy az utazásról senkinek se szóljanak.

A dolognak azonban mégis híre terjedt s valaki feljelentette Mária asszonyt a kihágási bíróságnál. Berecz Ferenc alkapitány kihágási bíró megidézte Mária asszonyt, aki mindent tagadott. A három leány azonban ellene vallottak s így a kihágási bíró a kihágási törvény 22 ik §-a értelmében, amely azt mondja, hogy az, aki kerítő gyanánt közbenjárásul szolgált, büntetendő: két napi elzárásra és 30 korona pénzbírságra ítélte az asszonyt.

Mária asszony az ítélet ellen felebbezett a tanácshoz. Felebbezésében azt vitatta, hogy nem követett el kihágást, mert senkit sem juttatott nyilvános mulatóba s így nem is büntethető.

A tanács mai ülésén foglalkozott a felebbezéssel. Minthogy a három leány vallomásából a leánykereskedés kísérlete beigazolást nyert, a tanács elutasítva Mária asszony felebbezését, az elsőfoku ítéletet jóváhagyta.

A feketeruhás hölgy.

Hasonló bűnös esetről ad hírt fővárosi tudósítónk. Machdal Márton nagykereskedőnek 17 éves Mária nevű leánya és Midrich István fűszerkereskedőnek 15 esztendő Erzsike nevű leánya a villamoson nemrégiben megismerkedtek egy 40 év körüli feketeruhás asszonnyal, aki özvegy Boronkaynének nevezte magát. A barátságos hölgy elmondta, hogy Bécsben lakik és ott az olyan szép leányokat, mint Mária és Erzsike a férfiak körülrajongják.

Az ismeretségből csakhamar barátság fejlődött s Boronkayné meghívta a bécsi palotájába a két urileányt. Ezek egy reggel, miután a fekete ruhás hölgytől 100 koronát kaptak, megszöktek hazulról és Bécsbe utaztak. Boronkayné megígérte nekik, hogy várni fogja őket a bécsi állomáson, ha azonban nem lenne ott, csak szálljanak kocsiba és mondják meg a kocsisnak, hogy vigye őket Róza asszonyhoz, mert így ismerik őt a császárvárosban.

A szökevények Bécsbe megérkezve nem mentek azonnal Róza asszonyhoz, hanem egy szállóban szonát vettek ki s csak másnap mentek el a Külnerhof utcába, ahol Boronkaynének tényleg palotája van. Erzsike azonban nem akart bemenni a házba, mert félt. Azt mondta barátnőjének, hogy először menjen fel

ő, majd később követni fogja. Mária már türelmetlenül kezdett, végre otthagya barát nőjét, bement a házba.

Félóra múlva Machdal Mária térdig érő, elegáns, mélyen kivágott ruhában egy éltés asszony kíséretében megjelent a kapuban és elmondta barátjának, hogy fenn pompás az élet. Sok elegáns szalon, sok gyönyörű leány és elegáns ur van a palotában. Rábeszélte Erzsikét, hogy jöjjön ő is a házba, az idős asszony pedig biztosította, hogy ő is gyönyörű ruhát fog kapni. Midrich Erzsike azonnal gyanakodni kezdett, hogy hová jutott a barátja. Megragadta a karjánál Máriát és sirva kérte, hogy jöjjön erről a helyről. A leányka sirt, jajveszékelt a barátja már-már távozni akart, az idős asszony azonban megragadta és szigorúan ráparancsolt a két leányra, hogy kövessék a házba. Midrich Erzsike azonban hangosan kiáltotta:

— Nem akarok felmenni!

Majd elfutott, az aranyláncát zálogba tette és az így szerzett pénzen hazautazott Budapestre és elmondott apjának mindent. Midrich István értesítette Machdalt, hogy hova került a leánya s a boldogtalan apa egy detektívvel azonnal Bécsbe utazott. Néhány bécsi detektívvel elment Róza asszony házába és a leányát követelte.

Ekkor szinte hihetetlen dolog történt. Boronkayné kijelentette, hogy a detektíveket nem engedi a belső helyiségekbe, mert ott több generális és magas személyiség tartózkodik. Csak amikor a kétségbeesett apa revolverrel fenyegette meg az asszonyt, nyitotta ki a belső helyiségeket és 26 leányt vonultatott el Machdal előtt. A leánya azonban nem volt a sorban s a ház tulajdonosnője kijelentette, hogy a keresett leány nem is tartózkodik az ő házában.

A detektívek ezzel megelégedtek és eltávoztak. Machdal pedig visszatért Budapestre és jelentést tett az itteni rendőrfőkapitányságnál. A kétségbeesett apa most maga nyomozza elcsábított leányát.

Azok a bérlők!

Mire angazsálta magát Gonda?

Gonda megcsinálta a bérletet. Az alábbi epizódok a bérletcsinálás technikáját ismertetik, a hogy abban Gonda mesterkedik.

I.

— Nem, Gondám drága, az idén nem bérelünk.

Gonda: Jesszusom, csak nem történt valami.

— Valami? . . . Nem, semmi. Azaz hogy minden. Borzasztó sok. A maga Szendreiye, hogy is mondjam: nem szolgál jól ki bennünket. Röviden: egy svindler.

Gonda: Bizony, én is mondom a Miskának, hogy másképp kellene lenni.

— Másképp? De mennyire másképp! Azok a rengeteg francia bohózatok! Elvégre ha az ember a pénzért páholyt bérel, akkor néha a leányait is el akarja vinni a színházba. Hanem a mióta Szendrei dirigál, hetenként háromszor egyebet se tesznek, mint öltöznek, vetkőznek. És ezt nevezik francia bohózatnak . . .

Gonda: Hányszor figyelmeztettem erre Szendreyt!

— Pedig annyi szép darab van. Mért nem adják A vasgyarost, meg A lengyel zsidót? Vagy az Egy katona történetét? Hiába, csak a régi darabok érnek valamit. Azoknak legalább sírni lehet. És hol sírjon az ember, ha nem a színházban . . .

Gonda (elérzékenyülve): Bizony. Prity. Milyen jól lehet is sírni. Műhűh.

— És még valamit. Menjenek pokolba azzal a rengeteg vendégszerepléssel! Ha én a pénzemért látni akarom Jászait, fölmegek Pestre a Nemzeti-be, ha Hegedüs Gyulára vagyok kíváncsi, bemegyek a Vig-be, ha Yvonne de Treville-t akarom látni . . . hát megvárom, míg az uram megbolondul és Párisba visz. A mi pénzünkért a mi színészeinket akarom látni, meg hallani. A Kállayt. Meg a Hortit. Igazán kíváncsi vagyok, hogy mennyire fejlődött a fiu.

Gonda: Ha kíváncsi rá, — akkor előjegyzem a nagyszágos asszonyt a bérlők közé. Czé 26, friss plüssel behuzott puffok . . .

II.

— Sözzák be a színházukat, Laci. Tudja, hogy magát szeretem. A direktort is szeretem. Hanem azért még se bérelek.

Gonda: Jól teszi!

— Csakhogy belátja. Az ember halálra unja magát abban a preparandiában. Tudja, mi az? Egy preparandia. Ahol öreg Sekszpireket, bundaszagu népszinműveket, meg zöld farkaspálokat adnak elő, irodalomtörténeti órára. Es ezért még fizessenek!

Gonda: Itt van! Es a direktor soha se hiszi, ha én szólok neki valamit.

— Elvégre a huszadik században vagyunk. Köll egy kevés hálószoza is a szinpadra, nem, sok, igen sok hálószoza. Mit szemérmeskednek. A legszebb Wajld darabokat azért nem merik előadni, mert . . . Ugyan menjenek. Az ember a pénzért szórakozni akar, nem pedig hülyülni. A maguk műsora egészen elhülyíti az embert. Nem veszi észre, hogy elhülyültem?

Gonda: Szórol szóra igaz. Nekem utóvégre nincs beleszólásom a műsorba, de akárhányszor intettem Miskát: ha az egész világ malac mi se lehetünk báránykák. Ma ez kell, hiába.

— Aztán, ha valami figyelmet tapasztalna az ember. De szó sincs róla. Semmi vendégszereplés. Csak úgy néha, teasék-lássék, csak hogy épen. Vendégeket, egy egész hotellel! A boldogult Krecsányi . . . hja, vagy nem halt meg? — sokkal kulánsabb volt a vendégszereplések dolgában. Mit lát egész évben az ember? A Kesztlér, meg a Novák, a Novák meg a Kesztlér. Higye el, egészen kék vagyok már az örökös Kesztlér irén meg Novák Edétől. Tisztára kék.

Gonda: Arany igazságok. Meg fogja látni, doktor ur, milyen másként fog menni ezután. A direktornak kötelessége a legjobb bérlők kívánságait respektálni. Mért ugye, természetesen bérelni tetszik?

III.

— Ná, lieber Gondola, jettz lass i mir keinen Bär aufhängen. Nem abbonálni fogunk.

Gonda: Lehetetlen!

— De nagyon is lehetséges. Ha ezután muzsikát akarunk meghallani, elmegyünk a kabarethoz.

Gonda: Hogy lehet ilyet mondani. Mi is a kabaret? . . .

— Persze. Milyen muzsikát adnak a színházban. Hipszi-hupszi operettek, ihaj-csuhaj népszinmű, bohózat. Csupa olcsó, vásári muzsika. Az ember egyszer szívesen van a Vig özvegnél, de mindig, az sok.

Gonda: Az csak volt.

— Volt, lesz. Egy ilyen híres muzsikális városban minden héten legalább két operát kellene játszani. Az Ernánit, a Bűvés vadászt. Meg a Rhemgold-ot. Szóval olyan operát, akiben mindig énekelnek, meg muzsikálnak. Tudja, én ugy szeretem látni, mikor az a Tilger mit voller Leib doldozik, s a fagótos oly dühösen fujja, hogy a Ladiszlay hangjából egy szót se lehet meghallani! . . . Ez kell!

Gonda: Hát jó. A B ben bérel?

— Ugyan, hova gondol? Az A ban.

IV.

— Nem. Soha. A legsehbában.

Gonda: Ugy.

— Tartozom ezzel a dobhartyámnak. Tönkre silányították a sok buta operával. Bumburubum, tára. Még most is a fülemben van.

Gonda: A fülemben?

— Ott. A te direktorod tisztán a Schwarzerbe való. Kinek ad itt klasszikus muzsikát? Azt hiszed érti valaki. Kérlek alázatosan, nyílt titok, hogy Aradon senki se ért a muzsikához. Csak adják a műveltet, meg az előkelőt, amikor operát hallgatnak. De egyik se élvez. Dicséri a staccatokat, mikor pianokat énekelnek és a baritont mezzoszopránnak hallja. És örül, mikor vége van. A direktor becsapja a publikumot, mert rossz operát ad, a publikum meg a direktort, mert ugy sem érti meg. S ehhez legyen én staffázs.

Gonda: Egyszer neked is igazad van. Tudod, hogy a szezonban más nem megy, csak operett?

— Akkor lehet velem beszélni. Irj föl, huncut. . .

(Az olvasó most várja be türelemmel, hogy mint fogja Szendrey a Gonda sok irányu igényeit leszámítolni.)

Robotos.

TANÜGY.

(—) Az aradi női kereskedelmi tanfolyam. Az Aradi Kereskedők Köre által szervezett női kereskedelmi tanfolyam élénk érdeklődésre talált: a jelentkezők száma eddig is igazolja, hogy az intézményre szükség volt Aradon. A női kereskedelmi tanfolyam hallgatása nem csupán az irodai alkalmazáshoz, a kenyérkeresethez szükséges ismeretek elsajátítására alkalmas, de az a modern leánynevelésben szükséges gyakorlati háztartási ismereteket, a háztartási számvitelt stb. szintén tanítási anyagába foglalja, s ezzel is szélesebb körű érdeklődésre számíthat. Mivel a női kereskedelmi tanfolyamra a hallgatók csak korlátozott számban vehetők föl, föl hívjuk a szülőket, akik leányukat e tanfolyamra föl öhajják vétetni, szíveskedjenek a beiratások végett Somogyi Gyula dr. tanár, a tanfolyam vezetőjének lakásán (Arad, Földes ház) naponta 12—1 óra között minél előbb jelentkezni, mert néhány nap múlva a beiratások lezártnak. A tanfolyamra vonatkozó fölvilágosítások az Aradi Kereskedők Köre titkári irodájában tudhatók meg. Az elnökség.

HIREK.

Tisza István a szekularizáció ellen.

Arad, szeptember 21.

A református egyházban, ugy látszik, nagy hullámokat fog felverni a papi javak szekularizációjának ügye. A református lelkészek értekezlete zavarta fel a vizet és a nagy problémáról már nyilatkozott Apponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszter is, még pedig — amint azt közöltük — a szekularizáció ellen.

Fővárosi munkatársunk táviratozza, hogy alkalma volt beszélni erről a kérdésről egy olyan, nemrégén még nagy szerepet játszott férfiival, aki jól ismeri a felvetett kérdésben Tisza István grófnak, mint protestáns vezérférfinak az álláspontját. Ez a most már visszahuzódott politikus a következőket mondotta:

— Tisza István grófról politikai ellenfelei is elismerik, hogy református egyházának hibébb és hasznosabb fia alig van. Miniszterelnök korából ismeretes álláspontja az 1848: XX. törvénycikk végrehajtása tekintetében. Nos, annyit mondhatok, hogy magának a szekularizációnak a kérdését ő soha sem vetette volna fel és ha ez a dolog viharokat fog okozni, ő lesz az első, aki a viharok elsimitásán dolgozni fog.

— Az udvar tüntet. Budapestről táviratozzák: A képviselők körében egy új graváment emlegettek ma. Legközelebb megtörténik a szegedi Erzsébet-szobor le-

leplezése, amelyre meghívták a királyt és az udvart is. Azonban az uralkodó képviseléről *nem gondoskodtak*, sőt még *választ sem kapott* a meghívást elküldő szoborbizottság. Az új gravámen interpellációra fog alkalmat adni, ami annál érdekesebb, mert *Zichy Aladár* grófhhoz, a király személye körüli miniszterhez akarják intézni, akiknek ugyancsak ritkán van része abban, hogy interpellációra válaszoljon.

— **Tagányi Gusztáv kitüntetése.** A hivatalos lap mai száma az aradi közélet és tisztviselői társadalom egy becsült tagjának kitüntetéséről ad hírt. A kitüntetett: *Tagányi Gusztáv* aradi nyugalmazott pénzügyi számtanácsos, aki hosszú időn át volt főnöke az aradi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőségnek. A kitüntetésre vonatkozó királyi kézirat így szól:

A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére *Tagányi Gusztáv* nyugalmazott pénzügyi számtanácsosnak, saját kérelmére történt nyugalmaztatása alkalmából, sok évi buzgó szolgálata elismerésül, a *pénzügyi tanácsosi cím*et díjmentesen adományozom.

Kelt Ischben, 1907. évi július 3 án.

Ferenc József, s. k.

Wekerle Sándor, s. k.

— **Az erélyes szultán.** London-ból táviratozzák: A Times jelenti Tangerből: *Muley Hafid* szigorúan meghagyta a Casablanca előtt álló törzseknek, hogy a franciák ellen azonnal szüntessék be az ellenségeskedést.

— **Az amerikai fegyverkezés.** Washingtonból táviratozzák: *Metcalf* tengerészeti államtitkár három amerikai hajógyárnál 3,065.000 dollár árban öt torpedózuzót rendelt.

— **Arad és az október 10-iki munkaszünet.** Az országos szociáldemokrata-pártnak azon mozgalmához, hogy október hó 10-ikén, a parlament megnyitásának napján a szervezett munkásság az általános munkaszünetet tartson, mint megírtuk, az aradi szociáldemokrata-párt is csatlakozott. *Kossuth Ferenc* kereskedelmi miniszter ma leiratot intézett Aradváros tanácsához, utasítsa az elsőfoku iparhatóságot, hogy az október 10-iki munkaszünetre vonatkozó munkásmozgalmakról készítsen statisztikai kimutatást és legkésőbb öt napon belül haladéktalanul terjessze fel a kereskedelmi minisztériumhoz. A tanács mai üléséből kifolyólag utasította az elsőfoku iparhatóságot, hogy a miniszter rendelkezésének tegyen eleget. — Itt említjük meg, hogy az aradi szociáldemokrata-párt hétfő este 6 órára a vaggongyár mögötti tézen népgyűlés tartására engedélyt kért a kapitányi hivataltól. *Green Nándor* tb. főkapitány a népgyűlés engedélyezése ügyében még nem döntött.

— **Arad a szegedi Erzsébet-szobor leleplezési ünnepélyén.** Szegeden e hó 29-ikén leleplezik le néhai Erzsébet királynő szobrát. A leleplezési ünnepre Szeged városa meghívta Aradot is. A tanács mai ülésén foglalkozott a meghívással és *Green Nándor* tb. főkapitányt bízta meg, hogy az ünnepen a várost képviselje.

— **Az automobil-omnibusz próbautja.** Megírtuk, hogy a párisi Westinghouse cég állította Pozsonyba a város által megrendelt automobil-omnibuszok egyikét, amely a város kiküldöttével az ország határától Aradig próbautat tegyen. Az automobil-omnibusz e hó 24-én indul el Pozsonyból s Budapesten, Debrecenen és Nagyváradon át érkezik Aradra. A párisi igazgatóság levélben tudatta *Varjassy* Lajos polgármesterrel az automobil elindulásának ide-

jét. A tanács mai ülésén *Löcs Részó* gazdasági tanácsnokot és *Virágh* Lajos főmérnököt bízta meg a próbauton való részvétellel.

— **Az aradi közöskönyha.** Az aradi közöskönyha ügyét az állami tisztviselők aradi köre, amely a kezdeményezés munkáját dicséretes buzgósággal végezte, rövidesen eredményhez fogja juttatni. Már kibocsátották a közöskönyha felhívását és aláírási ívét, amely így szól:

Felhívás és alírási ív az Aradon létesítendő „közöskönyha“ szövetkezetbe való belépésre. A szövetkezetnek megalakítása az 1907. évi szeptember hó 15-én tartott ismertető előértekezleten előadottak és ott történt megállapodások értelmében s keretében tervezetik. Egy teljes ételadag (ebéd és vacsora) ára 70 kor; pusztán ebéd 50, pusztán vacsora 20 korona. Az egyes adagok 2—2 vendéglői adagnak megfelelők. Az ebéd 4, a vacsora 2 fogásból állana. A belépéskor egyszersmindenkorra 25 korona felszerelési díj fizetendő. A szövetkezetbe minden intelligens család beléphet. Bővebb felvilágosítást s tájékoztatást nyújtanak: *Kohányi* Róbert p. ü. tanácsos, *Szell* Ernő m. kir. postafelügyelő, *Buzás* Vilmos máv. számtiszt, *Barsy* Aurél m. kir. sóellenőr urak és az aradi tisztviselői kör titkára ifj. *Schweigert* Péter. Az aláírás ez idő szerint anyagilag még nem kötelező és csak a belépni óhajtók összeírására szolgál s az alakuló közgyűlésre való meghívásnak fogja alapját képezni. Az aláírási íveket kérjük legkésőbb folyó hó 23-ig ifj. *Schweigert* Péter titkárhoz (Pénzügyi palota) visszajuttatni. *Kosinsky* Viktor s. k. elnök. *Schweigert* Péter s. k. titkár.

— **Eljegyzés.** Szép családi ünnepély folyt le ma *Ottenberg* Tivadar, az Aradi Első Takarékpénztár vezérigazgatójának házában. *Molnár* Antal, a Debreceni Hitelbank vezérigazgatója ma este tartotta eljegyzését a bájos és finom műveltségű *Ottenberg* Irma kisasszonnyal. Az eljegyzési ünnepély alkalmából ugy Aradról, mint a debreceni előkelő társaságok részéről számos szerencsekívánat érkezett a fiatal jegyespárhoz.

— **Az angol vasuti sztrájk.** Londonból táviratozzák: A mozdonyvezetők egyesületének titkára kijelentette, hogy az egyesület 10.000 tagja a tervbevett vasuti sztrájkban nem fog résztvenni, ami általános nézet szerint meg fogja akadályozni a vasuti sztrájkot. A beltásti hajógyár ácsai, a glasgovi szövögyári munkások és a nowicai cipészek is sztrájkjal fenyegetőznek. Mindez azt bizonyítja, hogy a munkásság körében óriási az elégedetlenség.

— **Válság a budapesti tőzsde elnökségében.** Budapestről táviratozzák: *Geiger* Zsigmond, a tőzsdetanács alelnöke ma lemondott állásáról. A lemondás nagy feltűnést keltett és azt egy budapesti nagy cég fizetésektelenségével hozták kapcsolatba.

— **Hogyan lett Rockefeller milliárdos.** New-Yorkból táviratozzák: A Standard Old Company ügyében tegnap folyt bírósági tárgyaláson a társaság pénztárosa kijelentette, hogy a tröszt nyereségei 1882 óta 900 millió dollárt tettek ki. A pénztáros a továbbiakban azt vallotta, hogy a társaság, amelynek tudvalevőleg Rockefeller a fő részvényese, tényleg csak finomított olajat szállít külföldre. Annyi igaz, hogy a penszilvániai független olajfinomítók egyesülete megegyezésre lépett a Standard Old Companyval, napi 150.000 barral nyersolaj eladását illetőleg. A Standard Old Company vállalta magára az egész olajkivitelt. Ez azt bizonyítja, hogy a trösztnek az volt a célja, hogy a konkurrenciát megfojtsa. A titkár továbbá azt is vallotta, hogy bár a napi 150.000 barral nyersolajat a piaci ár mellett adták el, a piaci árat maga a Standard Old Company állapította meg.

— **Kavarodás a mozi körül.** Aradváros törvényhatósági bizottsága e havi közgyűlésén — mint megírtuk — kimondta, hogy állandó moz-

gófényképszínházat lehet Aradon létesíteni s egyúttal megadta az engedélyt *Koch* Dániel és *Róth* Zsigmond aradi vállalkozóknak egy állandó mozgófényképszínház létesítésére. *Koch* és *Róth* a közgyűlés határozata alapján engedélyt kértek a kapitányi hivataltól, de *Green* Nándor tb. főkapitány a kérésük teljesítését megtagadta, mert időközben a közgyűlés határozatát megfélebbzték. A vállalkozók a főkapitány határozata ellen felebbezést nyújtottak be a tanácshoz, amely mai ülésén az elsőfoku határozatot jóváhagyta. Még egy másik moziüggyel is foglalkozott ma a tanács. *Kalmár* József aradi műszerész engedélyt kért a tanácstól arra, hogy a *Nagy pipá*-hoz címzett vendéglőben mozgófénykép-előadásokat rendezzen. A tanács a kérvényt kiadta a kapitányi hivatalnak.

— **Kecskeméthy — Genuában.** Budapest-ről táviratozzák: A Magyar Hírlap mai számában egy érdekes levelet közöl, amelyet egy Olaszországban utazgató magyar írt. A levél írója elmondja, hogy Genuában *Kolumbus* szobránál találkozott *Kecskeméthy* Győzővel, aki eleinte nem akarta beismerni, hogy ő *Kecskeméthy*, de amikor látta, hogy nem ellenséges szándékkal közeledik feléje, felismertette magát, sőt elvitte az egyik szállóban levő lakására, ahol megismerkedett *Kecskeméthy* feleségével és négy éves kis fiával is. Elmondja továbbá, hogy *Kecskeméthy* nem lakik állandóan Genuában, hanem — mióta Budapest-ről megszökött — folyton utazik. A szállóban *Kecskeméthy* *Victor Aegri* néven volt bejelentve. A levélnek különben nem igen lehet hinni. Valószínűleg nem egyéb az, mint a *Kecskeméthy*—*Ahasvér* mondanak egy újabb fejezete.

— **Rablótámadás Tolsztoj kastélya ellen.** Moszkvából táviratozzák: Ma éjjel egy nagyobb rablóbanda megtámadta *Tolsztoj* Leónak Jasz-naja-Poljánában levő kastélyát és azt valósággal ostromolni kezdte. Mikor az örök odaértek a banda tagja megfutamodtak, de csakhamar visszatértek és lövöldözni kezdtek. Nagynehezen tudták csak őket a kastélyból előzni. Ma a rabló támadásról jelentést tettek a kormányzónak.

— **Egy shrapnell robbanás áldozatai.** *Wilhelmshaven*-ből táviratozzák: Ma reggel nyolc órakor a tüzérségi szertárban egy 15 centiméter átmérőjű shrapnell golyó felrobbant. A robbanás következtében öt ember életét vesztette, két férfi és két nő súlyosan, két nő pedig könnyebben sebesült meg.

— **Végrehajtás a gyorsvonaton.** Budapest-ről táviratozzák: Néhány évvel ezelőtt egy *Glass* Miksa nevű mérnök kivándorolt Oroszországba, ahol, mint katonai főmérnök, ezredesi rangban nyert alkalmazást. *Glass*nak Magyarországon való tartózkodása alkalmával volt *Érsekújváron* egy pöre, amelyben az ellenfél ügyvédje *Roth* Sándor dr. volt. *Glass* nem jelent meg a tárgyaláson, elmakacsolták és a jogerőssé lett ítéletet *Roth* dr. végre is akarta hajtani, de mivel *Glass*nak semmi vagyona nem volt, a tartozást nem tudta rajta behajtani. A napokban *Glass*, mint az orosz kormány kiküldöttje több magasrangú orosz tisztviselővel Magyarországon járt, hogy gyárakat tanulmányozzon, amelyeknél az orosz kormány nagyobb megrendeléseket akar eszközölni. Ezt megtudta *Roth* dr. is, de megtudta azt is, mikor utazik *Glass* Pozsony felől Budapestre. Kellő időben megjelent az érsekújvári pályaudvaron, kíséretében voltak *Hecht* Ármin ügyvédjelölt és *Polonyik* Antal végrehajtó. Mikor a vonat megérkezett, *Polonyik* bement a kocsiába és felmutatva a bírósági iratokat, kiakarta *Glass* nyakkendőjéből venni briliáns tujét. Erre dulakodás támadt

közöttük, de mikor a vonat megindult, kénytelen volt a végrehajtó a vonatról leszállni. Glass az igazságügyminiszternél tett emiatt feljelentést, mivel ellene, mint orosz állampolgár ellen a magyar bíróság végrehajtási végzése nem fogantatható.

— Tilos a magyar köszönés. *Berzovai* tudósítónk írja: *Petrilla* János konopi gör. kel. lelkész már az iskolai év kezdetétől rossz szemmel nézte az állami iskola működését. Az utcán a napokban találkozott az állami iskolából jövő román gyermekekkel, kik a papnak, ki egyben hitoktatójuk is, magyarul köszöntek. A pap erre rákiabált a gyermekekre:

— Hogy a nyavalya törjön ki benneteket, hát mik vagytok? Nem vagytok románok? Hogy mertek nekem magyarul köszönni?

A gyermekek sirva fakadtak és vissza mentek *Kaposvári* György tanítójukhoz és elpanaszolták a pap utcai támadását. A pap az állami iskolában hitoktató is s mint ilyen, mikor az első hittan órára megjelent, a gyermekekhez első szava az volt:

— Vigyázztok és tegyetek úgy, amint én akarom, mert én rossz vagyok nagyon és megverlek benneteket.

Ily körülmények közt — írja tudósítónk — nem lehet csodálni, hogy a konopi állam iskolát a megyében levő összes állami iskolák közt körülbelül a leggyengébben látogatják a román gyermekek.

— Magyar orvosok előadása a drezdai kongresszuson. A „*Dresdener Anzeiger*” mai száma két magyar orvos előadását közli melyet a drezdai kongresszuson tegnap tartottak. Az egyiket *Kenyeres* Balázs kolozsvári törv. orvos tartotta. „A rituális gyilkosság vádjáról”; a másodikat *Tuszkai* Odó maribadi orvos; „Uj vizsgálati és gyógyítási módok a nőrvostanban” címen. Mindkettőt nagy elismeréssel fogadták és méltatták.

— *Kéjgyilkosság* áldozata. Megirtuk már röviden, hogy *Nyitrai* Géza szolnoki szabó mester három éves *Károly* nevű fia néhány nappal ezelőtt eltűnt. Tegnapelőtt délelőtt jelentkezett a rendőrségen egy *Molnár* Vilmos nevű gyári munkás, aki azt mondta, hogy a Tiszán horgászás közben egy gyermek holttestére akadt, amelyet kifogott és egy tutajhoz kötött, amelyben *Nyitrai* ráismert fiára. *Nyitrai* ugyanakkor egy névtelen levelet mutatott fel, amelynek írója rituális gyilkosságot emleget. A gyermek holttestét felboncolták, de külső erőszaknak semmi nyomát nem találták. Valószínűnek tartják azonban, hogy a gyermek *kéjgyilkosság áldozata* lett. A rendőrség azt hiszi, hogy a gyilkosságot maga *Molnár* követte el, hogy a rituális gyilkosság vádját annál jobban terjesszesse.

— Nagy bányászterületség. *Marquette*-ből táviratozzák: A *Jones Melan Glyn Steel* Co. bányáiban egy felvonó, melyben 17 ember foglalt helyet, 700 lábnyi mélységbe zuhant. A bányászok közül 14 azonnal meghalt, a többi súlyosan megsebesült.

— Kinevezés. A vallás és közoktatásügyi miniszter *Schindlberger* József aradi tornatanárt a szegedi kegyesrendi főgimnáziumhoz tornatanárrá nevezte ki.

— Tífuszjárvány a Hajduságban. *Hajduböszörményből* táviratozzák, hogy ott hastífuszjárvány dühög. Ma nyolc súlyos beteget ápolnak a kórházban.

— Elpusztult község. *Nagyszébenből* táviratozzák: A kisküküllő vármegyében levő *Alsó-bajom* község ma délelőtt tíz órakor tűzvész következtében elpusztult, 81 ház, 55 gazdasági épület és 1000 kecsi széna elpusztult. A községben nincs tűzoltóság és a lakosok képtelenek voltak a tüzet lokalizálni. A pusztulás következtében 50 család jutott koldusbotra. A tűzvész valószínűleg vigyázatlanságból eredt.

— Aradi diákok az Aldunán. Az aradi áll. tanítóképző intézet 66 növendéke *Keszler* Károly, *Nagy* Károly, *Urhegyi* Alajos és *Zoltai* Mátyás tanárok vezetése alatt f. hó 22-én öt napra terjedő tanulmányi kirándulást rendez az Aldunára. Utí irány: Szeged—Belgrád—Orsova—Herkulesfürdő—Temesvár. A költségek két harmadrészét hangversenyek jövedelméből és államsegéllyel az intézet fedezi s öt jeles növendék teljesen ingyen vesz részt.

— Női kézimunkatanfolyam Aradon. Felhívjuk a közönség figyelmét, *Tabakovits* Danica kisasszony által október 1-én megnyitandó művészi női kézimunka tanfolyamra. Ezen tanfolyam egy régen érzett hiányt van hivatva pótolni. *Tabakovits* Danica teljesen önálló tervei szerint készíti az igazán művészi értékkel bíró legkülönbözőbb kézimunkáit és ezen a téren jelentékeny sikereket ért már el. A temesvári kiállításon előkelően, finom ízléssel megtervezett és kivitt bársony égetéseivel első díjat nyert, (nagy aranyérem) az aradi amatőr kiállításán s más esetekben is legmelegebben lettek művészi munkái méltatva.

— Adomány a szegénytanulók segélyezésére. *Ingusz I. és fia* könyvkereskedő cég üzletének 25 éves fennállása alkalmából 50 koronát adományozott a polgári fiúiskolai szegény tanulók segélyezésére. A nemeslelkű adományért nyilvánosan is kifejezzük leghálásabb köszönetünket. *Almásy* T. Pál igazgató.

— Sikkasztó községi jegyző. *Déváról* táviratozzák: *Székely* Jenő jegyzőt ma letartóztatták, mert rájöttek, hogy *Székely* a betegsegélyző alaptól nagyobb összeget sikkasztott.

— Rovarpor, bolhák, legyek, poloskák, svábok ellen leghatásosabb Vojtek és Weisznál. 201

TORVÉNYKEZÉS.

§ Egy dézsa kalandja. A pénteki aradi heti vásárra kocsiától, lovastól és familiástól eljött *Popi* Krecsun földgazda, hogy beszeresse a beszerzendőket. Már fogytán volt a pénze, mikor szemébe ötlött egy nagy, szép fehérre faragott dézsa. Annaira megtetszett neki, hogy oda somfordált, nézegette, alkudozott rája, végül pedig egy őrizetlen pillanatban felkapta s a kocsijára dobta. Egy pillanat alatt ő is a kocsin termett s a lovak közé csapott, amelyek vágatva vitték a dézsátolva a *Bores Béni*-tér felé. A lopást azonnal észrevették, s megindult az őrlött hajsza a vakmerő ember után, míg végre a Béni-téren elfogták. *Popi* a rendőrségre vitték, ahonnan ma a büntető járásbíró elé állították. A dézsakedvelő ember eleinte mindent tagadott, de a bünyjel kétségbevonhatatlanul bizonyított, elannyira, hogy végül beismerte bűnét. *Zich* József bíró 20 korona pénzbüntetésre ítélte a vakmerőtoltva.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Gabonaüzleti hetiszemle.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 21.

Friss őszi szellő járja át a levegőt. A kávéház terraszáról bevonultak a gabonaüzletbeli emberek a füstös termekbe s ott folytatnak eszmecserét a jövő áralakulásról. Vajjon az októberre kötött határidőüzletek miként fognak lebonyolulni? Hogy a közeljövőben az irányzat milyen mederbe tér, jobbadán ettől függ.

— A kamara közgyűlése. Az aradi kereskedelmi és iparkamara szeptember hó 26-án, csütörtökön délután fél 5 órakor székházának nagytermében közgyűlést tart, amelynek napirendjén az alábbi tárgyak szerepelnek:

Elnöki közlések. Titkári jelentés. A kereskedelmiügyi m. kir. miniszter leirata a váltóóvás reformja ügyében és a mértékekről, azok használatáról és ellenőrzéséről szóló törvény életbeléptetése tárgyában. Ugyanazon miniszter leirata, melylyel véleményezés végett leküldi Arad város közönségének az egyfogatú bérkoszik szaporítását kimondó határozatát az ellene

beadott felebbezésekkel együtt, továbbá leirat a kereskedelmi alkalmazottak hosszú szolgálati idejének elismeréséről azoknak jutalmazásban való részesítése tárgyában, az egy métermázsás gabonaszakoknak a vasúti forgalomból való kiltitása tárgyában, Békésvármegye köz igazgatási bizottságának három rendbeli átirata és pedig a vámszedési jogosultságnak az alföldi első gazdasági vasút békési, vészői és tótkomlósi állomásain fel és leadott árukra való kiterjesztése, a gyulai város utak vámdíjszedésének a gyulaivideki helyi érdekű vasútra való kiterjesztése és a békéscsabai kőutakon a vámszedési engedély meghosszabbítása és a vámdíjtételek felemelése tárgyában. Arad sz. kir. város főkapitányának tömeges vásárlásra ingerlő hirdetés által elkövetett kihágás ügyében véleményt kérő megkeresése. A főkapitány átirata jogosulatlan iparüzés által elkövetett kihágási ügy véleményezése iránt. Hunyadvármegye alispánjának megkeresése véleménynyilvánítás iránt arra nézve, hogy egy villanytelep az ipartestületbe belépésre kényszeríthető-e? Társkamara átiratok: a) a debreceni az iparbizóságoknak az ipartörvény revíziója során létesítése érdekében; b) ugyanazé, valamint a miskolci a vasúti sulyhiányok és gondatlan kezelés megszüntetése tárgyában; c) a miskolci az adóreform ügyében; d) a kassai a nagyobb városokban közlekedési rakárak létesítésének előmozdítása érdekében, kapcsolatban a miskolcinak ezt ellenző átiratával; e) a kolozsvári a portómentességnek a kamarák helyi levelezéseire történő kiterjesztése tárgyában; f) ugyanazé a Kolozsvárott 1910. évben rendezendő országos kiállítás támogatása ügyében. A nyugdíj bizottság jelentése a másodtíthár kérvényére. Levelező tag választás.

Budapest. áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.

Budapest, szeptember 21.

Amerika 2 magasabb. Kínálat és vételkérő korlátolt. Elkelt 10,000 métermázsas 5 fillérel magasabb áron. Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli szárlat	5 órai szárlat
Buza októberre	11.40—11.41	11.31—11.32
Zab októberre	8.09—8.10	8.06—8.07
Rozs októberre	9.77—9.78	9.76—9.77
Tengeri 1908 májusra	6.87—6.88	6.84—6.85

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	637.50
Magyar hitelrészvény	744.75

Budapest-kőhányal sertéskereskedelem.

— Szeptember 21 —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közep páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 134—135 fillérig; fiatal közep páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 135—136 fillérig; könnyű páronként 230 kilogrammig terjedő sulyban 136—137 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közep páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig. Sertéslétszám: Szeptember 18. napján volt készlet 38,053 darab, szeptember 19. napján főlhajtatott 819 darab, szeptember 19. napján elszállított 645 darab, szeptember 20. napjára maradt készletben 38,225 darab. A hizott sertésüzlet irányzata: Csöndes.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Baba. Hogy mit jelent, ha egy hölgy egy férfitől rózsát kap, hosszú száron, és mit, ha rövid száron? Fogalmunk sincs róla, arra meg nem tudunk időt szakítani, hogy a virágyelvben megnézzük. Ugy képzeljük azonban, hogy a hosszú száru rózsza hosszú szerelmet, a rövid száru ellenben kurta szerelmet jelent. Ha ezzel a magyarázattal beéri, ezt örömet adjuk.

Sz. J. Szerbia. Igen, arról.

B. K. Kevermes. Az érzés szépen nyilatkozik meg benne, de egyébként gyöngye vers.

K. S. Arad. Az a vörös tintával kevert, gyalázatos vers nemcsak „az itteni izlésnek” nem felel meg, de minden kritikán alul fetreng.

Nem közölhetők még: A riválisok. — A város pénzügyi helyzete. — Valéria hajfestéke.

KALACS ALEXIN

LEGFINOMABB KOKUSZVAJ

TELJESEN PÓTOLJA A TEA-VAJAT

FÖZÉS-NÉL, SÜTÉS-NÉL, KIRÁNTÁS-NÁL ÉS 25% AL SZAPORÁBB NEM AVASODIK KÖNNYŰ EMÉSZTHETŐSÉGEÉRT

ORVOSILAG AJÁNLVÁ CSAK E VÉDJEGYGYEL

ELLÁTOTT CSOMAGOT !! FOGADJUNK EL!!

KAPHATÓ MINDEN FÜSZER KÉRESKEDÉS-BEN

3901

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Uj! Uj!

Folyékony Eisen-Somatose

(Somatose jéggel, organikus csomagolásban.)

1020 III Különösen

sápkorosoknak

orvosilag ajánlva.

Kitünő étvágygerjesztő és idagerősítő.

Minden gyógytárban és drogueriában kapható.

1808 óta forgalomban.

Berger-féle Gyógy-kátrány-szappan

mindennemű bőrkültegek

Berger-féle kátrány-kénszappan.

Berger-féle glicerín-kátrány-szappan.

Berger-féle borax-szappan.

Raktár Aradon: Gutori Földes Kelemen, Hajós Árpád és Rozsnyay Mátyás gyógyszerész uraknál, Vojtek és Weiss drogueriájában és kapható az összes hazai gyógyszerárakban. 845

„Ursus“ borsajtóm a 1. 6. kolozsvári mezőgazdasági kiállításon díszoklevéllel lettek kitüntetve.

„URSUS“

a legtokéletesebb szabadalmazott borsajtó,

felsőnyomással, három áttétellel.

— Vasgerendaszerkezet. —

Legmagasabb nyomóképesség. A törköly egy darabban leemelhető, a must vasrészekkel nem érintkezik, ezáltal a bor megfeketedése kizárva. Könnyű kezelés, kevés munkaerővel.

Honi gyártmány.

Szőlőszeti, borászati és pincészeti cikkek. Képes árlap ingyen és bérmentve. 2095

Tóth Gyula

vasnagykereskedő Debreczen.

Raktár és képviselet Arad és vidékére: **Kneffel Károly és Fia**, vaskereskedő uraknál Aradon.

Harisnyakötőde

Andrássy-tér 20. sz.

(Fischer Eliz palotában.)

A t. közönség rendelkezésére áll és különösen kitünő anyagból kötött

uj harisnyait ajánlja.

Telefon szám 184. **Mosóintézet átvétel!** Telefon szám 184.

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy a hosszú évek óta fennálló és teljes megelégedésre működő, legjobb hírnévnek örvendő

Bettelheim-féle mosóintézetet

Aulich Lajos-utca 2. szám átvettém és annak szaksterü kezelését személyesen fogom tovább vezetni. — Főelőnye intézetemnek, hogy a mosást és tisztítást házilag kezel, minden vegyszer mellőzésevel, kizárólagosan kézimossással, melynek következtében a ruha nincs kitéve időelőltti romlásnak.

Sok éven át szerzett tapasztalataim remélni engedik, hogy kifogástalan munka szállításával ki fogom érdemelni t. megrendelőim feltétlen bizalmát.

Kiváló tisztelettel

FISCHER LIPÓTNÉ,

a Bettelheim-féle mosóintézet utóda Aulich Lajos-utca 2. szám.

Telefon 551. **Elismert legolcsóbb** Telefon 551.

Pénzkölcsön

ház és földbirtokokra a legmagasabb értékekig törlesztési részletekben való visszafizetésre alábbi feltételek mellett közvetít: . . . . .

Klein József Arad, Radnai-ut 10. szám,
A nagyszabeni általános takarékpénztár képviselője,

hol a következő bér- és magán ház olcsó és előnyös feltételek mellett eladók, u. m.: **Lövész-u. 3/a.** em. bérház, **Lipót-u. 12/a.** Választó-utca 39/a. és **Uj-Mikalakán** egy új ház 464. számú — Bővebbet a fenti intézet képviselőjénél Aradon, Radnai ut 10. Telefon 551.

A nagyszabeni általános takarékpénztár ad jelzálogkölcsönöket félévi (tőkét és kamatokat magukban foglaló) részletekben történő törlesztésre és pedig a következő feltételek mellett:

A. 5 1/4% kamattal mellett a kölcsön legkisebb összege 20.000 K.
a) 41 évi törlesztésnél (82 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 29 K. 60 f.
b) 35 évi törlesztésnél (70 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 31 K. 08 f.

B. 5 1/2% kamattal mellett a kölcsön legkisebb összege 10.000 K.
a) 44 1/2 évi törlesztésnél (89 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 30 K. 01 f.
b) 27 1/2 évi törlesztésnél (55 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 35 K. 07 f.

C. 5 3/4% kamattal mellett a kölcsön legkisebb összege 3000 K.
a) 40 évi törlesztésnél (80 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 31 K. 84 f.
b) 25 évi törlesztésnél (50 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 37 K. 47 f.
c) 10 évi törlesztésnél (20 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 65 K. 05 f.

D. 6% kamattal mellett a kölcsön legkisebb összege 1000 K.
d) 15 évi törlesztésnél (30 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 50 K. 09 f.

Valamennyi kölcsön — az egyszersmindenkorra fizetendő 1% törzsdíjon kívül — minden levonás nélkül teljes összegben **késszűben** fizetetik ki.

2100

Városi hirdetmények.

25598—1907. szám.

Hirdetmény.

A gazda és gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló 1907. évi XLV. t. c. folyó évi november hó 1-én lép életbe.

Ugyanezen napon lép életbe ezen törvény végrehajtása tárgyában kibocsájtott 48000—1907. számú földmívelésügyi ministeri rendelet is.

Ezen alkalomból közhírré teszünk a következőket:

A hatósági eljárás, mely a jelen törvényben, továbbá az 18-8. II. t. c., 1899. XLI. t. c. 1899. XLII. t. c., 1900. XXVIII. t. c., 1900. XXIX. t. c. által szabályozott ügyekben szükségessé válik — ideértve a kihágási ügyekben való büntető bíraskodást s az egyénenként 100 koronát meg nem haladó kárkövetelések elbírálását is — a következő hatóságok hatáskörébe tartozik:

Elsőfokban: a rendőrkapitányi hivatal.

Másodfokban: a városi tanács.

Harmadfokban: a földmívelésügyi minister.

Az egyénenként 100 koronát meghaladó kártérítés iránti ügyek elbírálása a királyi bíróságok hatáskörébe tartozik és ezek a törvénykezési rendtartás szabályai szerint járnak el.

Azok a szolgálati szerződések, amelyek ezen törvény életbeléptése előtt az 1876. XIII. t. c.-nek megfelelően létesültek és a jelen törvény életbeléptetésekor még fennállottak; továbbra is érvényesek maradnak, de egyebekben ezeket a szerződéseket is a jelen törvény szerint kell megítélni.

Arad, 1907. szeptember hó 7-én.

A városi tanács.

26600—1907. sz.

Hirdetmény.

Az 1907. évi augusztus hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztosság által küldött összeírási jegyzék 3 darab ívét az állami jövedékről szóló 1899. XXV.

15703—1907. kh.

Hirdetmény.

Az 1907. évi XIX. t. c. életbe léptetése folytán a ker. munkásbiztosító pénztár közgyűlési kiküldötteinek kiegészítése vált szükségessé. — Hivatkozással a nagymélt. m. kir. kereskedelemügyi minister ur által e tárgyban 57734—907. sz. a. kiadott rendeletére a pótválasztást a törvény 126. §-a rendelkezése szerint elrendelem s annak megtartására

1907. évi szeptember hó 29-ének délelőtti 9 óráját tűzöm ki.

A választás a városháza földszinti kistermében fog megtartatni.

Választandó lesz a nem biztosított munkaadók sorából 71 munkaadó. A biztosított alkalmazottak sorából 35 közgyűlési kiküldött.

Felhívom ennél fogva az aradi kerületi munkásbiztosító pénztárnak 18 éves életkort betöltött biztosításra kötelezett tagjait és a biztosításra nem kötelezett munkaadókat, valamint az önként biztosított tagokat, hogy a fent jelzett napon és helyen jogaik gyakorlása végett megjelenni sziveskedjenek.

A szavazás külön a munkaadók és külön az alkalmazottak sorából választandó kiküldöttre történik, titkos választási eljárás szerint. Munkaadóra csak munkaadó, alkalmazottra csak alkalmazott szavazhat. A szavazó-lapokra csak annyi kiküldött neve vehető fel, külön a munkaadók és külön az alkalmazottak sorából, ahánynak megválasztása elrendeltetett.

A nagyobb vállalatoknál alkalmazottak a gyár igazgatóságától nyert igazolási jeggyel más nemű alkalmazásban levő tagok pedig tagkönyvükkel tartoznak szavazati jogukat igazolni. — A munkaadók közül csak az gyakorolhatja szavazati jogát, akinek a választás napján a pénztárnál bejelentett alkalmazottja van.

A választás vezetésével dr. Varjassy Lajos rendőrfogalmazó, iparhatósági biztost bizom meg.

Aradon, 1907. évi szember hó 7-én.

Greén Nándor,
h. főkapitány.

t. c. 17. §-a és az erre vonatkozó utasítás 17. §-a értelmében 1907. évi szeptember hó 23-tól számítandó 8 napra a városi fogyasztási adófelügyelőségél közszemlére azzal tesszük ki, hogy azokat az érdekeltek, névszerint Sándor Rezső, Drágits János, Moldoványi Julianna, kik italmérési engedélyt kaptak, nemcsak megtekinthetik, hanem az azokban kitüntetett forgalmi adatokra nézve úgy nevezettek, mint az aradi kereskedelmi testület és az ipartestület is nyújthatnak be a fentebb jelzett idő alatt a városi fogyasztási adófelügyelőségél észrevételeket.

Arad, 1907. évi szeptember hó 13-án.

A városi tanács.

498—1907. gsz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az Arad és Ujarad közötti csolnakátkelesi jognak 1907. évi november 1-től kezdődőleg az Ujarad felé vezetendő vashidnak forgalomba helyezése napjáig leendő bérbeadása iránt folyó évi szeptember hó 23-án d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási-ár: 16607 kor. 77 fillér évi hasznobér.

Bánatpénzül letendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban a városi pénztárban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénznek a városi pénztárba történt letételét igazoló jegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a városháza 104. sz. szobájában az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1907. évi szeptember hó 9-én tartott üléséből.

Kiadta:

Zubor Andor, s. k
aljegyző.

Telephon szám 590.

Panker F. Viktor

mű- és építő-lakatos

Arad, Fácán-utca 6. sz.

Készít takaréktűzhelyeket, sir és folyosó kerítések, épület-asalások, görredőnyök, napellenzők, vas-ágyak, kerti székek, padok, asztalok tömör vasból, valamint mind a szakmába vágó munkák a legolcsóbb árak mellett.

Épület szárítására vaskosarak kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek. 1151

Nagy választék sirkéretés mintákból természetes nagyságban. — A minták megtekinthetők a műhelytelepen.

A Tulipán szappan

Legjobb a világon!

1240

Hatása csodás!

Tulipán szappan
darabja 1 korona.

Rövid idő alatt ifjítja és szépíti az arcot, hófehérre varázsolja a bőrt. Gyorsan és biztosan eltávolít redőket, szepőt, májfoltot és bőrátkát (Mitesser).

Meggyesy Veronka

ARAD, Tököl-tér I. szám. Katalin-fürdő-épület. Kristyóry-féle üzlet.

A hölgyközönség
figyelmébe!

A hölgyközönség
figyelmébe!

Van szerencsém a n. é. hölgyközönség szíves tudomására hozni, hogy 25 év óta fennálló modern

női divat-termemet

szeptember 1-én megnyitottam és az elmúlt hónapokban tett külföldi tanulmányutjaim alkalmával szerzett tapasztalataimnak alapján azt teljesen modernül, ujonnan berendeztem.

Eme változással abba a helyzetbe jutottam, hogy a legizlésebb francia és angol divat szerint bármilyen megrendeléseket a legjutányosabb áron és a legrövidebb idő alatt kielégíthessem.

Kiváló tisztelettel:

Kaiser Lipót,

Fábián-utca II.

2215

500 koronát

fizetnek annak, aki Bartilla-fogvizének használatát mellett, üvege 70 fill. valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büzlök. (Csomagolásért külön 20 fill.) **Bartilla A. örökösök**, (B. Winkler) Wien, 19/1 Sommer-gasse 1. — Kapható Aradon minden gyógyszerárban, különösen Földes Kelemennél, Deák Ferencz-utca 11. sz. és Hajós Árpádnál, Andrássy-tér 23. Kérjük mindegyik határozottan **Bartilla-féle** fogvizet. Hamisítványok teljeseleg díjaztatnak. 601

Egy igen jó karban levő, Forster W. és Társa által Lincolnban gyártott

cséplőgép

tartozékaival együtt
jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban. 2235

50 év óta fennálló

2 korlátlan kimérési joggal bíró

vegyesáru kereskedés

elköltözés folytán

átadó.

Bővebbet

2224

Stengl Ignátz, Kispereg.

Saját termésű kitünő tisztán kezelt magyaradi ó és peccsenyeborok úgy nagyobb mennyiségben, valamint palacszkokban kapható

Winter Adolf
ügynéknél 525
ARADON,
Deák Ferencz-utca 40. sz. alatt.

Hydraulikus sajtók

Arany érem

Szeged 1899

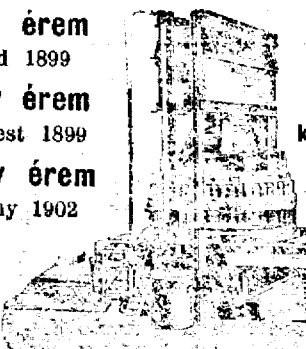
Arany érem

Budapest 1899

Arany érem

Pozsony 1902

hydraulikus sajtóért.

szőlő- és gyümölcsmest sajtóásra a nagy üzem számára, 2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat kézihajtásra Herculesnyomórő-szerkezettel, fagy vagy vastányérral.

Gyümölcs- és szőlő-

őrlőket,

hogyózgépeket,

gyümölcs-aszáló-

készülékeket

gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint különlegességet a legújabb szerkezetben

Mayfarth Ph. és Ta., Bécs, II,

különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben. 1626

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. Megrendelések idejekorán kéretnek

N. é. közönség b. figyelmébe!

Tisztelettel értesitem a t. közönséget, hogy **Sárosv-utca 2. szám alatt**

új szücs műhelyt nyitottam.

Elvállalok női kabát, boá, muff, sapka, utazó-bunda, lábzsák, mindennemű bélegyek, tepik, állattömések, stb. gyors és pontos, valami t. jutányos árban való készítését, oly módon, amely versenyképessé tesz bármely elsőrangú üzlettel.

Szakmamban való képesítésemet a helyi és külföld nagyobb városaiban szerzettem s utóbb Aradon Mayer M. szücs üzletében huzamosabb időn át közmegelegedésre gyakoroltam, s úgy a helybeli és vidéki közönség izlése t. volt alkalmam el-sajátítani. Rendelőim 25% muukaá. kedvezményben részesülnek. 2:50

Kegyes pártfogásért esedez

Beregszászy Lajos, szücsmester.

Mérlegképes

könyvelő

kerestetik

Holländer Sámuel

csermői vizgőzalmában azonnali, esetleg későbbeni belépésre. 2260

Jelentkezhetnek nős vagy nőtlenek, teljes ellátással avagy anélkül.

Képviselőt

keresek, ki gyárakban már be van vezetve. Magas provízió. Világhírű speciális gyártmányok. — —

Szíves ajánlatokat „F. B.” jelige alatt **Blockner I.** Budapest, Sütő-utca 6 közvetit 3964

T. cz.

Amidőn becses tudomására hozzuk, hogy a címünkre feladott **hasábos** tűzifát wagonrakományokban **f. évi október hó 1-től** kezdődőleg visszavonásig

14 koronáért

fuvarozzuk 100 mtrm.-ként házhoz szállítva, tesszük ezt azon tiszteletteljes figyelmeztetéssel, hogy ezen házhoz való fuvarozást csak olyképen vagyunk hajlandók eszközölni, amennyiben a könnyen hozzáférhető lerakóhelyhez kövezett ut vezet és a hasábos munkásaink által egyszerűen a földre lesznek hanyadók.

Teljes tisztelettel:

Aradi Közuti Vaspálya- és Téglagyár Részvénytársaság.

2256

Hirdetés.

Korcsmáros kerestetik

egy korlátlan italméréshez le-számolásra.

Értekezni lehet **Deutsch Jakob, kurtiosi lakos,** mint tulajdonosnál. 2257

ÓRA láncocall együtt csak 2 kor.

Nagymennyiségű órák megvétele arra késztet egy szilézia áruháza, hogy 1 gyönyörű aranyozott, 36 órán át járó Anker-órát, láncocall együtt, 3 évi írásbeli jótállással

csak 2 koronáért

adjon. Szétküldi utánvétellel

A. Gelb, Krakau 15. sz.

porosz-sziléziai áruháza. — Nem tetszőért a pénz vissza. 2258

Nagymennyiségű

maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

TELEFON 151. SZ.

ARADI NYOMDA
RÉSZVÉNY TÁRSASÁG
KÖNYVKÖTÉSZE
Aradi és csanádi vasutak palotája

NYILVJUK A LEGMODERNEBB ÉS PERKEL FELSZERELT

KÖNYVKÖTÉSZEINKET,
MOL A LEGEGYSZERŰBB BEKÖTÉSŰ
FŐVIA A LEGFÉNYESEBB KIALITÁSŰ
DISZKÖTÉSEKET TUDJUK KÉSZITENI.

DISZMŰMUNKÁK
MONTIROZÁSOK
ÍRÓMAPPÁK.

DISZDOBOZOK
FÉNYKÉPTARTÓK
AMATŐR KÖTÉS.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad a

kiadóhivatal:

József főherceg-ut 22. szám.

Telefon szám: 151.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozódásnál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Hirdetések felvételnek a

kiadóhivatalban:

József főherceg-ut 22. szám.

Telefon szám: 151.

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 5 fillér. — Cseléket kereső vagy cselédnek ajánkozó apró hirdetés 20 szög 50 fillér, minden további szó 4 fillér — Hirdetési levelezőlapok 50-50 fillért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárultó helyein.

A K I N E K

Ismeretség híján

háastársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyveire,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczellőre,
kertészre,

kulcsárnőre,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
vagy szükségére.

A K I

eladni kíván

butort,
szongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

A K I

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet,

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

A K I

mindeneket vétel vagy bérbevitel cél-
jából keresi;

A K I

valamely állást betölteni kíván: legbisto-
sabbban értezt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“
kis hirdetési

rovatát használja.

Kerestetik

azonnali belépésre
aradi családhoz intelli-
gensebb kiaszony
(esetleg német ajku) 3
gyermek mellé. Cím a
kiadóhivatalban.

2—3 hónapos ózbak

megvételre kerestetik. Ajánlatok a
kiadóhivatalba kéretnek „Ózbak“
jelige alatt. 2192

Üzletvezető,

ki a román nyelvet folyékonyan
beszéli, azonnali belépésre keres-
tetik egy vegyeskereskedés veze-
téséhez, amely italmérséssel van
egybekötve. Nős előnyben részesül.
Óvadék megkívántatik. Cím a ki-
adóban. 2216

Lipót-utca 10/a. sz. s.

2 szoba, konyha, előszoba vízveze-
téssel, veranda és kerttel 18 fo-
rintért havonta kiadó november
elsejére, de nem eladó. Bővebbet
őzv. Gömör Józsefné, Kovaszinc.
2231

Egy ügyes kereskedő segéd,

ki a fűszer, vas- és rövidáru-üz-
letben is jártas, vidéki fogyasztási
szövetkezetnél azonnal alkalmazást
nyer. Ajánlatokat „Szorgalmas“
jelige alatt továbbít a kiadóhi-
vatal. 2179

Divat üzletemben

egy 22—25 éves segéd alkalma-
zást nyer. Münz I., Arad. 2245

Helybelyi

nagy részvénytársaság-
hoz gyakornok kereste-
tik. Ajánlatok „Arad“
jeligével a kiadóba ké-
retnek.

Őszi saison 1907.

most jelent meg eredeti francia
blous album színes divatképekkel
ára K. 1.50 kapható **Ingezz I.**
és Fia könyv- és papírkereskedé-
sében Arad, Telefon 517. 361

Egy kisebb kreesenc

és egy jó karban levő bicikli ol-
csón eladó. Bővebbet Aranykéz-
utca 20. sz.

Választó-utca 44. számú ház

szabad kézből azonnal eladó. Bő-
vebbet ugyanott. 2195

Műszerész

helybelyi varrógép és kerékpárüz-
letbe kerestetik. Ajánlatok „A. B.
8.“ jeligével a kiadóhivatalhoz cim-
zendők. 370

2 ügyes segéd,

kik közül egyik utazásra is alkal-
mas, fűszer nagykereskedésben fel-
vétetnek. Ajánlatok „Törekvő“ jel-
ige alatt a kiadóba intézendők.
2254

Házvezetőnőnek

ajánlkozik középkorú, tisztességes,
megbízható nő, ki a háztartás min-
den ágában jártas, jól főz, helyben
vagy vidékre, magános urhoz. Bu-
tár Mária, Berettyó-Ujfalu, Bihar-
megye. 2239

Téli szalonna,

perzselt, száraz, zsír és sózott hár-
kapható Rauchbauer Nándornál,
Ujszentannán. 2249

Magyar, német és románul tudó

szakképzett vasáros segédet kere-
sek. Ajánlatok Duffek Kálmánhoz,
Pankota küldendők. 2262

Egyéves kifogástalan

meissen-begschire sertés tenyész-
kan 110 koronáért eladó. Cím a
kiadóhivatalban. 2261

Veszek könyveket,

egész könyvtárakat, Lexikonokat,
jobb folyóiratokat és hangjegyeket
legmagasabb áron. — **Kerpel**
Izsa könyv- és papírkereskedése
és kölcsönkönyvtára, Aradon. 358

Elegánsan butorozott szoba

kiadó, külön bejárattal, esetleg el-
látással. Szoba ára 10 frt fűtéssel
együtt. — Cím: Vécsey-utca 7.
szám. 2247

28054—1907. szám.

Hirdetmény.

A 25988—1906. számú szabály-
rendelet 8. §-a alapján közhírré
tesszük, hogy az 1907. évre kive-
tett csatornázási illeték kivetési
lajstrom 1907. évi szeptember hó
26-tól 8 napi közzemlére van ki-
telve az adóügyi osztályunknál.

A közzemlére kitétel ideje alatt
a kivetés ellen felebbezés nyujt-
ható be, a közigazgatási bizottság-
hoz címezten.

Arad, 1907. évi szeptember hó
21-én.

A városi tanács.

Megnyilott

a nyíregyházi krumplicsarnok!

Kicsinyben és nagyban

kapható legolcsóbb áron

Spielmann Albertnál,

Aradon, 2249

Karolina-utca 5. szám.

Biztos existenzia!

Ügyes, jó beszélő tehetségű urak
állandó alkalmazást kaphatnak egy
könnyen eladható házi cikk el-
adására. Pénzbeszedők óvadékkal
kerestetnek. Ajánlatok „K. G 100.“
jelleg a kiadóhivatalba kéretnek.
466

Szászváros—Romosz helyi gőzüzemű iparvas-
utunkhoz képzett, józan, és nős

gépészt keresünk

azonnali belépésre.

Ajánlatok fizetési igényekkel és bizonyítványok-
kal felszerelve

KOHN JÓNÁS és FIAI céghez
DÉVÁRA intézendők. 2263

Vendéglő bérbeadás.

A nagylaki ág. hitv. ev. egyház

1903. évi jan. hó 1-ével bérbe adja a főtéren
lévő ujonnan épült vendéglőjét:

Hungária szállodát.

A vendéglő áll: egy nagy táncsteremből állandó
szinpaddal, egy kávéház helyiség, két étterem, hat ven-
dég-szoba (az emeleten) két szobás vendéglős lakás, egy
konyha, élés kamra, három pince, kocsis állás, jégverem,
istálló, fűskamra és nagy udvarból.

Ajánlatok f. évi október hó 15-ig **Boor Lajos**,
ev. ig. lelkész címére küldendők, aki közelebbi felvilá-
gosítással is szolgál. 2255